

LETO XXXII / ŠTEVILKA 6, JUNIJ 2000 / POŠTNINA PLAČANA PRI POŠTI 2380 SLOVENJ GRADEC / CENA 280 TOLARJEV

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC**

VESELE POČITNICE!

U V O D N I K

LISTNICA UREDNIŠTVA

V želji, da bi lahko Viharnik še naprej nemoteno izhajal, na uredništvu stalno iščemo možnosti za sofinanciranje pri pokrivanju stroškov izdajanja. Tako smo v letošnjem letu konkurirali tudi za sredstva iz programa Phare za male projekte ob meji z Avstrijo. Nekaj sredstev smo dobili, vendar pa moramo zato opraviti tudi določene akcije. Eden izmed pogojev za pridobitev teh sredstev je tudi povečanje števila strani in izvodov z vsebino, ki opredeljuje skupne akcije in vzajemno sodelovanje obmejnih krajev in ljudi. Zato bo nekaj strani julijske in avgustovske številke Viharnika namenjenih tej problematiki. Upamo, da boste tudi to vsebino z zanimanjem prebrali in spoznali probleme in dileme ljudi, ki živijo na tej in oni strani meje z Avstrijo.

V prvih dneh meseca julija boste na domove dobili poleg revije Viharnik tudi položnice za plačilo naročnine za prvo polletje letošnjega leta. Zaposleni v Gozdnem gospodarstvu, ki prejimate Viharnik, boste naročnino poravnali z odtegljajem pri osebem dohodku. Pričakujemo, da boste naročnino čimprej plačali in s tem nam in vam prihranili stroške opominjanja.

Naj vas položnice ne vznemirijo preveč. Preživite kar najlepše dni dopusta, vsak konec meseca pa pričakujte svojo revijo Viharnik.

Uredništvo

CVETOČE UREJENO OKOLJE ZAHTEVA TUDI VELIKO DELA

Če bi Mežičanom postavili nagradno vprašanje, katera hiša je obdana z največ cvetja, bi prav gotovo vsi odgovorili, da je to Franckina hiša. Mnogi, ki se peljejo mimo nje, med njimi tudi tujci, se radi ustavijo in poslikajo cvetje, predvsem čudovite rdeče in rumene vrtnice, ki objemajo pročelni vogal hiše.

„Rastline, ki krasijo hišo in okolje pa zahtevajo tudi veliko dela in ljubezni“, pravi Francka Merkač, ki že vrsto let aktivno deluje tudi v hortikulturnem društvu Mežica in se na cvetje res dobro spozna. Njen mož pa dodaja, da morajo biti pridni kar vsi pri hiši, da vsako leto poskrbijo za urejeno in cvetočo okolico hiše.

Že nekaj let je minilo, ko so slovenski gozdarji spoznali, da je premalo izobraževati samo sebe in da je potrebno prenašati znanje o gozdu tudi izven gozdarskih krogov. Po nekaterih gozdnogospodarskih območjih so potekale te aktivnosti že kar stalno, drugje pa ne. Zato so se dogovorili, da bo glavnina vseh osveščevalnih dejavnosti skoncentrirana v Tednu gozdov. Teden gozdov je potekal vsako leto pod pokroviteljstvom nekdanjih gozdnih gospodarstev in društev inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva v mesecu maju, danes pa so glavni organizatorji programa in aktivnosti gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije. Po območjih jim različno pomagajo gozdarji novoustanovljenih gozdarskih društev in gozdnih gospodarstev.

Letos je Teden gozdov potekal od 29. maja do 4. junija. Geslo letošnjega Tedna gozdov je bilo: "Gozdar v službi narave in človeka". V slovenjgraškem območju smo v tem času bili zelo aktivni pri osveščanju šolarjev. Osnovnošolce smo popeljali po gozdnih učnih in drugih poteh. Na terenu smo utrjevali znanje o ekologiji in gozdu, letos pa je bil poudarek tudi na delu v gozdu. Osrednja prireditev je bila v Podgorju, kjer se je na že tradicionalnem kvizu o gozdu zbralo 16 ekip četrtošolcev koroških osnovnih šol. Gozdarji javne gozdarske službe Koroške regije, ki smo tudi pripravili kviz, smo ponosni, da je vsako leto udeležba tako množična. Škoda, da se zaradi šole v naravi, niso mogli udeležiti tekmovanja osnovnošolci iz osnovnih šol Vuzenica, Muta in Radlje. Že prejšnja leta so se zelo dobro odrezali.

Na kvizu, ki je potekal v gozdu na Dobravi, so morali učenci dobro opazovati na posameznih stojščih, kaj raste in se dogaja okoli njih, da so lahko obkrožili pravilne odgovore. Vsi so bili zelo dobro pripravljani, saj so bile najboljše ekipe kar iz štirih osnovnih šol. Tako so bila potrebna dodatna vprašanja o spoznavanju drevesnih vrst. Na prvo

Gozdarji se vse bolj zavedamo, da je potrebno prenašati znanje in praktično delo tudi na lastnike gozdov ter ostale uporabnike gozdnega prostora. Osveščanje javnosti lahko poteka v obliki predavanj, gozdnih delavnic, seminarjev, tečajev, ekskurzij in drugače. Osveščanje javnosti, še posebno pa šolske mladine postaja in mora biti vse bolj pomembna dejavnost strokovne gozdarske službe.

mesto so se uvrstili učenci osnovnih šol iz Črne, 1. osnovne šole iz Slovenj Gradca in Sentjanža pri Dravogradu, na drugem, zelo odličnem mestu so bili tekmovalci 2. osnovne šole iz Slovenj Gradca.

Da je tekmovanje uspelo, se lahko zahvalimo tudi ravnatelju Bernardu Beloviču in učiteljem podgorske osnovne šole, ki so poleg obtekmovalnih dejavnosti poskrbeli, da mladi gozdvedneži niso šli na pot lačni. Organizirali so tudi obtekmovalne dejavnosti.

Kviz se seli iz kraja v kraj, iz ene koroške doline v drugo. Po vsej verjetnosti se srečamo s četrtošolci naslednje leto na gozdni učni poti Pistrov grad v Vuzenici

Ob Tednu gozdov pa smo pripravili tudi več predavanj. Na Grohatu pod Raduho smo med člani gorske straže utrjevali znanje o gorskem gozdu in zgornji

gozdni meji, mladim gasilcem iz Smartna pa smo pripravili predavanje o ekologiji in gozdu. V Radljah so gozdarji peljali po gozdni učni poti tudi lastnike gozdov, kjer so spoznavali tudi ostale vloge gozda, ne samo proizvodno.

Ugotavljamo, da postaja gozd vse bolj zanimiv za širšo javnost in da je povpraševanje po strokovnem vodenju po slovenskih gozdovih iz leta v leto večje. Z dobrim delom v gozdu, pa tudi s kvalitetnim osveščanjem širše javnosti bo javna gozdarska služba še bolj prepoznavna. ▲

5

1. Udeleženci kviza
2. "Tako, žrebanje je zaključeno, kviz se je pričel, mi pa se bomo podali na gozdno pot!"
3. "Uf, le koliko sta stari obe označeni smreki skupaj?"
4. "Le zakaj so se posušile smreke?"
5. "Kako pester je gozdni rob tudi brez gozdarke, ki nas strogo kontrolira!"

Foto Gorazd Mlinšek

GORSKA STRAŽA SE VSE BOLJ UVELJAVLJA

MIRKO TOVŠAK, oec.

Že leta 1998 je meddruštveni odbor Planinske zveze Slovenije za Koroško ustanovil svoj odsek za varstvo narave, ki ga planinci na kratko imenujejo "gorska straža".

Takrat se je na koči Grohat pod Raduho zbralo 34 članov planinskih društev iz Koroške in uspešno opravilo začetniški tečaj varnostnikov narave. S tem so pridobili pravico opravljati vsa dejanja iz varstva narave in okolja na sploh v planinskem svetu. Vsi so dobili tudi posebne izkaznice, s katerimi se lahko izkažejo pri naravovarstvenih akcijah, spoznali pa jih boste tudi po tem, ker imajo na svojih oblačilih posebne oznake - našitke modre barve in posebne embleme, na katerih je velik napis "GS" iz katerega raste

Vsi udeleženci letošnjega usposabljanja pred koči Grohat.

dva modra Cluzijeva svišča, ki ponazarjata gorsko naravo.

Varstvo človekovega okolja, zlasti pa varstvo gorske narave ter skrb za ohranitev njene neokrnjene podobe in naravnih življskih oblik v njej, spada med temeljne naloge planinskih organizacij. Za uresničevanje te naloge so dolžni vselej skrbeti vsi člani planinskih organizacij in vsi njihovi organi, vsak po svojih močeh in v okviru svojih pristojnosti. Naloge in dolžnosti planincev do varstva narave ureja častni kodeks slovenskih planincev, v okviru planinskih organizacij pa te naloge uresničuje GORSKA STRAŽA kot posebna oblika vzgojnega dela.

Naloga gorske straže in njenih pripadnikov je, da s pozitivnim vzgledom, propagando ter s skupnimi akcijami, prvenstveno z metodo prepričevanja, vzgojno vplivajo na člane planinskih organizacij in druge obiskovalce gora, jih osveščajo ter jih navaajajo k takemu ravnanju, ki je v skladu z načeli spoštovanja naravnih vrednot in varstva narave. Pripadnost gorski straži je častna in prostovoljna planinska obveznost. Pripadnik gorske straže pa lahko postane vsak organiziran planinec, ki je dopolnil 16 let in v kolikor je uspešno opravil specializirani tečaj iz varstva narave. Takšen tečaj na območju Koroške organizira Meddruštveni odbor PZS za Koroško.

Letos so se na planinski koči Grohat pod Raduho ponovno zbrali vsi člani gorske straže iz koroških planinskih društev ter obnovili znanje iz varstva narave in okolja. Letošnje usposabljanje je bilo kar nekam simbolično, saj so ravno na ta dan imeli otroci iz otroškega vrtca Mežica svoj naravovarstveni dan na tej koči. Tako so lahko na lastne oči naši najmlajši otroci videli, kaj vse je treba storiti, da bi naše čudovito naravno okolje v hribih očuvali tudi našim zanamcem. letošnje usposabljanje je vodil znani gozdar iz Zavoda za gozdove, univ. dipl. inž. gozdarstva Gorazd Mlinšek na temo "Vloga in pomen gozdov v hribovskih območjih". Vsi smo njegovemu prispevku, ki je bil obogaten z diapozitivi in risbami, z zanimanjem prisluhnili. Na tečaju pa je sodeloval tudi podpredsednik

PZS gospod Adi Vidmajer, ki je pozdravil vse tečajnike, obenem pa izrazil zadovoljstvo, ker je na planinskih poteh po Koroški opazil čisto in varovano okolje, kar je nedvomno tudi posledica delovanja gorskih stražarjev. Večina udeležencev seminarja se je nato podala na vrh Raduhe, ki je ravno v tem času dobesedno posuta z gorskim cvetjem. ▲

1. Tudi najmlajši, otroci iz vrtca Mežica, so z zanimanjem prisluhnili podpredsedniku PZS gospodu Adiju Vidmajerju.
2. Neumorni vodja gorskih stražarjev Janez Juvančič skrbi za redno usposabljanje svojih članov.
3. Del usposabljanja je potekal kar v naravi.

GOZD - NARAVOSLOVNI DAN

MARTINA PODRIČNIK, učiteljica

Naša šola je podružnična šola osnovne šole Črna na Koroškem in radi se pohvalimo, da imamo popolno osemletko in da smo najvišje ležeča osnovna šola v Sloveniji. Stoji na višini 1150 m nad morjem, obdana s samotnimi kmetijami in prostranimi gozdovi.

Gozd torej našim učencem ni neznan, ki bi jim jo bilo potrebno posebej predstavljati, pa vendar smo bili veseli pobude našega revirnega gozdarja, da bi ob Tednu gozdov zadnji teden maja pripravili naravoslovno uro o gozdu.

Pa smo se odločili kar za naravoslovni dan!

Za izvedbo smo izbrali zadnji dan v mesecu in kljub slabi vremenski napovedi nam je vreme zvesto služilo.

Ta dan je bil "glavni" gospod Boštjan Hribernik, naš gozdar, vsi ostali pa njegovi poslušni in delavni učenci. Najprej je predstavil svoje delo in hkrati spregovoril o nekaterih nam manj znanih značilnostih gozda, o njegovi negi in o skrbi zanj. Ker so starši mnogih učencev tudi lastniki gozdov, so učenci znali tudi kaj vprašati. Predvsem jih je zanimalo določanje mej in pogozdovanje ter kakšne šole je potrebno končati, da postaneš gozdar. V drugem delu nam je pokazal svojo bogato zbirko storžev, ki jo je naredil v svojih letih študija in nam tako približal tudi nekatera drevesa iz daljnih krajev našega planeta.

Kaj je herbarij, smo se spraševali. Za odgovore je poskrbel Boštjan. Prikazal nam je svojo zbirko listavcev in nas poučil, na kaj vse moramo biti pozorni pri določanju posamezne drevesne vrste. Nekateri učenci so poznali mnoga drevesa, ki rastejo v naših krajih, kar nekaj primerkov pa smo videli prvič!

Odločili smo se, da bomo v zadnjem delu, ko bomo delali na terenu, nabrali nekaj materialov in si sami naredili mali šolski herbarij.

Cetrtil del naravoslovnega dne je bil namenjen orientaciji. Učenci tretjih razredov se o tej temi učijo pri urah SND, kjer delajo tudi s kompasom. Pa vendar je bila ta tema tokrat drugačen

Gozdar Boštjan Hribernik razlaga, kaj je herbarij.

Učenci Javorske šole na orientacijskem pohodu.

▲ ▼ Foto Gorazd Mlinšek

izziv, saj smo se morali znajti na neznanem terenu s pomočjo karte in kompasa.

Ker so naši učenci iz vseh razredov, smo sestavili tri skupine z učenci iz vseh razredov, vsaka skupina pa je imela tudi odrasle-

ga spremljevalca. Najprej smo se naučili delati s kompasom in karto v šoli, izmerili smo korake "merilcev", določili vodje, si na hitro ogledali naloge za orientacijski pohod in odšli na pot! Naše poti so bile različne, naloge

na njih pa podobne.

Iz šole smo se odpravili polni optimizma, češ, kaj pa je to takega, toda kmalu smo ugotovili, da našemu znanju še nekaj manjka... Z nekaj težavami smo vendarle uspešno končali naše poti in s pohoda prinesli tudi dokaze o rešenih nalogah: zakopane količke in ustrezne odgovore, ki smo jih dobili na terenu z merjenjem, opazovanjem in določanjem. Tudi na herbarij nismo pozabili.

ln še ocena uspešnosti našega dne (po mnenju učencev): SUPER! Odločili smo se, da bomo v prihodnjem šolskem letu izvedli dan (ali morda kar projekt), kjer se bomo lotili zahtevnejših orientacijskih pohodov in se naučili delati z višinomerom.

Upamo, da nam bo naš gozdar še pripravljen posredovati svoja znanja! ▲

Otroci so si z zanimanjem ogledali Boštjanove storže.

VARSTVO NARAVE

JANEZ ŠVAB, inž.gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

ČE BI ZEMLJA V PREMERU MERILA LE DOBER METER.

Bi prihajali ljudje od vsepovsod in se čudili. Ljudje bi hodili okrog nje, čudili bi se njenim jezerom in tolmunom, vodnim izvirov in brzicam. Čudili bi se izboklinam na njeni površini in votlinam v njeni notranjosti, tankemu sloju plinov, ki jo obdajajo in vodnim oblakom, plavajočim v plinskem ovoju. Ljudje bi se čudili vse bitjem, ki se gibljejo po njeni površini in bitjem, ki živijo v njenih vodah. Zaradi njene edinstvenosti bi jo proglasili za dragoceno in jo zaščitili tako, da je ne bi bilo mogoče poškodovati.

Krogla bi bila največji možni čudež in ljudje bi jo častili, sprejemali bi njene zdravilne moči, ob njej bi pridobivali znanje in uživali ob njeni lepoti. Vedno znova bi se čudili, kako lahko sploh obstaja kaj takšnega. Ljudje bi jo ljubili, branili bi jo s svojimi življenji, ker bi na poseben način slutili, da brez nje ne bi bilo ne njihovega življenja ne edinstvenega okolja, ki jih obdaja.

ČE BI ZEMLJA V PREMERU MERILA LE DOBER METER.

Ker rastline mirujejo, so v številnih primerih lahko izpostavljene škodljivim vplivom onesnaženega zraka zelo dolga razdobja in so na poškodbe še toliko bolj občutljive kot človek ali živali.

Vpliv onesnaženega zraka na vegetacijo se kaže:

- pri nizki stopnji onesnaženja z manjšimi poškodbami pri delovanju rastlinskih organov in kot odlagališče strupenih snovi,
 - pri srednji stopnji onesnaženja z zmanjšano rastjo in z večjo možnostjo obolenj,
 - pri visoki stopnji onesnaženja z kronično obolelostjo in z veliko smrtnostjo
- Na pogostost in stopnjo onesnaženosti vplivajo predvsem naslednji dejavniki:
- vremenski pogoji in to z pogostostjo inverzij, z višino inverzijskega stropa in z močjo vetrov,
 - čas,
 - relief.

V začetku junija je bil dan posvečen mednarodnemu dnevu varstva narave. Ker Črnjani živimo v okolju, ki je bilo predvsem v preteklosti izpostavljeno uničevanju s strupenimi plini je prav, da se ob takšnem dnevu vsaj spomnimo in opozorimo javnost, da z razmerami v okolju še nismo čisto zadovoljni. V roke mi je prišla pesem, za katero ne vem niti, kje je bila objavljena, pa tudi datuma objave ne, napisal pa jo je Franc Zupan. Uporabil jo bom kot uvod v članku, v katerem bo govora predvsem o onesnaženju s poudarkom na stanju v okolju v naši Crni.

Dolina smrti nad Žerjavom

Foto: Janez Švab

Prav takšne ozke doline kot je Zg. Mežiška dolina so tipične za vsa najhujša žarišča poškodb vegetacije v Sloveniji.

V tem delu doline je že od nekdaj pomembno predvsem pridobivanje in predelava barvnih kovin. Prvi zapiski o rudarjenju segajo v leto 1665, sprva z manjšimi rudniki po vsej Mežiški dolini, kasneje pa se je vsa metalurška dejavnost koncentrirala v Žerjavu. Današnja podoba je topilnica dobila leta 1956, leta 1983 pa so dogradili še predelavo akumulatorskih odpadkov. Proizvodnja akumulatorskih baterij se je pričela leta 1962, tako, da je od takrat tu zaključen tehnološki proces.

Prvi zapisi o onesnaženju okolja so iz leta 1929, ko je kmet Mlinar Jakob p.d. Matvoz poslal v Zagreb na analizo vsebnosti

strupenih snovi iglice smreke in bora.

Po omenjeni analizi je kmet tožil Rudnik Mežica in tožbo dobil. Z večanjem proizvodnje se je vzporedno povečevalo tudi onesnaženje, tako, da je februarja 1977 močan "ožig" dobesedno "požgal" 500 ha gozda v bližnji okolici. Jelka – smreka – rdeči bor – macesen – bukev – plemeniti listavci – topoli – vrbe – jelše, je bil tukaj nekakšen vrstni red izginjanja drevesnih vrst. V sami takoimenovani "Dolini smrti" pa je v glavnem ostal le še rdeči dren.

In kakšno je stanje danes? Boljše, pa vendar je stopnja onesnaženja med najvišjimi v Sloveniji. Po zares katastrofalnem ožigu so začeli nameščati filtre, tako, da so omejili vsaj prepoznavne izvore onesnaženja. Ostali

so prav tako problematični "nedefinirani" viri, ki so po mojem mnenju:

- nepokrita skladišča svinčenih surovin,
- neprimerna rokovanja z prašnatimi materiali,
- odlagališče industrijskih odpadkov (kar precej je nas, ki popolnoma ne zaupamo tehničnim podatkom o odlagališču),
- različni "človeški faktorji"

No pa res ni vse tako črno, članek je nastal kot osebni doprinos k mednarodnemu dnevu varstva narave in naj služi bolj kot opomin in ne kot kakšna graja. Vsi vemo, da je bil prav v našem delu narejen ogromen napredek pri varstvu okolja. ▲

LOVSKO GOJITVENO NAČRTOVANJE

STONE PRIDIGAR, univ.dipl.inž.gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Smo v času, ko se je s potrditvijo usklajenosti letnih načrtov gospodarjenje z divjadjo, z lovom na srnjaka pričela nova lovna sezona. Zato je prav, da pove-mo nekaj o tem, kako poteka načrtovanje v lovstvu, kajti prav načrtovanje v lovstvu je doživelo v zadnjem obdobju velike spremembe.

Po zakonu o gozdovih je za načrtovanje v lovstvu zadolžen Zavod za gozdove Slovenije. Od leta 1994 dalje izdeluje letne lovskogojitvene načrte, v letu 2000 pa bo narejen še desetletni lovskogojitveni načrt območja. Pri izdelavi lovskogojitvenih načrtov sodelujejo lovci, poleg njih pa še naravovarstveniki, predstavniki kmetijskih organizacij, Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov ter lokalnih skupnosti. Po celotni proceduri sprejemanja lovskogojitvenega načrta, ga potrdi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Govskogojitveno načrtovanje, kakršno imamo danes, temelji na celovitem načrtovanju ukrepov v življenjskem prostoru divjih živali in v populacijah posamezne vrste divjadi.

Pomembno je dejstvo, da poteka načrtovanje iz velikega v malo. Najprej je narejen lovskogojitveni načrt za celotno lovskogojitveno območje. Usmeritve lovskogojitvenega načrta pa se preko lovske zveze in lovskogojitvenih bazenov z načrti gospodarjenja z divjadjo prenesejo na lovske družine.

Govskogojitveno območje, v našem primeru pohorsko, je dovolj veliko gravitacijsko zakroženo območje, ki je oblikovano na podlagi ekoloških dejavnikov in življenjskih značilnosti tiste vrste divjadi, katere populacija ima najboljše življenjski prostor (populacijsko območje) in ima največji vpliv v okolju (škoda)..

V našem slučaju sta taki vrsti divjadi jelenjad in divji prašič.

V lovskogojitvenem načrtu se na osnovi analiz stanja v okolju in populacijah divjadi, določijo ukrepi v okolju in populacijah, katerih cilj je usklajeno delovanje med divjadjo in okoljem ter divjadjo med seboj. To so osnovna izhodišča lovskogojitvenega načrtovanja, v nadaljevanju pa sledi nekaj o vsebini letnega lovskogojitvenega načrta.

V prvem poglavju so po predstavitvi lovskogojitvenega območja obdelani načrtovani in opravljeni ukrepi v življenjskem okolju divjadi, s katerimi izboljšujemo prehrabne ali bivalne pogoje divjadi (vzdrževanje pasišč, remiz, grmišč, sadnja plodonosnih vrst, krmljene ...).

Sledijo analize vplivov divjadi v okolju, v gozdu in na kmetijskih površinah. V gozdu ugotavljamo, kakšen je vpliv divjadi na razvoj gozda pri pomlajevanju, priraščanje v višje razvojne faze, objedanju lubja, ...).

Pomemben kazalec vpliva divjadi v gozdu je objedenost gozdnega mladja. Za ugotavljanje objedenosti mladja imamo na OE ZGS Slovenj Gradec postavljenih na 2 x 2 km mreži 120 vzorčnih ploskev. Velike so 5 x 5 m. Vsake dve leti opravimo popis objedenosti. Pri popisu ugotavljamo, objedenost mladja po drevesnih vrstah in višinskih razredih. Objedenost do določene stopnje je normalen pojav, ker je divjad

sestavni del gozdnega ekosistema. Prekomerna objedenost, pri kateri ni zagotovljen normalen razvoj gozda, nam pove, da je potrebno znižati številčnost določene vrste divjadi in zmanjšati njen vpliv v gozdu.

Kakšen je vpliv divjadi na kmetijskih površinah ugotavljamo s škodami, ki nastanejo tekom leta.

V lovskogojitvenem načrtu so posebej obravnavane ogrožene živalske vrste. Veliko vrst je ogroženih (gozdne kure, ujede, sove, male zveri ter številni ptiči, plazilci, dvoživke in žuželke). Zavedamo se, da je njihov obstoj odvisen predvsem od ohranjenosti njihovega življenjskega prostora.

Če se v gozdnem prostoru še nekako usklajujejo interesi med lastniki gozdov in potrebami živalskega sveta, se stanje izven gozda nadalje slabša. Največ živalskih vrst je že izginilo ali je ogroženih prav iz negozdnega ekosistema.

Splošna ugotovitev je, da si človek izmišlja vedno nove načine nasilja nad naravo. Vse bolj posega tudi že v področja najbolj potrebna miru in v času, ko so živali najbolj ranljive (zima in spomlad).

Največ je v načrtu napisane-

ga o lovnih vrstah divjadi. Divjad lovimo predvsem zaradi ohranitve ravnotežja med divjadjo in okoljem ter ohranitve populacij.

V prostoru, ki ga pokriva OE ZGS Slovenj Gradec je lovnih še 16 živalskih vrst. Glede na višino odstrela je vrstni red divjadi naslednji: srnjad, lisica, gams, šoja, kuna belica, jelenjad, vrana, muflon, divji prašič, raca mlakarica, poljski zajec, jazbec, fazan, kuna zlatica, pižmovka in sraka. Le pri parkljasti divjadi in lisici je odstrel tolikšen, da vpliva na gostoto populacije vrste. Pri vseh ostalih vrstah z odstrelom ne vplivamo na številčnost populacije. Največji odstrel je pri srnjadi. Izredno visok je odstrel lisic in je posledica visoke gostote lisic. Bolezni, garije in steklina, to potrjujejo in kažejo na neusklajenost lisice z okoljem.

V lovskogojitvenem načrtovanju načrtujemo odstrel določenega števila posamezne vrste divjadi. Pri tistih vrstah divjadi, kjer je možno v prosti naravi ločiti spol in starost, pa načrtujemo odstrel tudi v določeni spolni in starostni strukturi (srnjad).

Načrtovani odstrel je podoben naravnemu odvzemu po boleznih, zvereh, zimah, ki vzamejo največ mladih živali. To dejstvo kaže, da mladih v populacije neke vrste ni zaželeno preveč. Dovolj jih je toliko, da jih zadosti preraste v višji starostnih razred, da se populacija pomlajuje in obnavlja.

Za vse lovne vrste je narejena analiza gospodarjenja v obdobju zadnjih pet let, s poudarkom na zadnjem letu. Podana je ocena stanja populacije posamezne vrste divjadi, ki jo najbolj ponazarjajo kazalci gibanja telesnih tež, zdravstveno stanje in drugi.

Na osnovi ugotovljenega stanja so postavljeni cilji in usmeritve za doseganje ciljev.

Za konec bi dodal, da je bilo letos, za razliko od zadnjih nekaj let, sodelovanje z lovci zelo dobro, takšno kot pri izdelavi prvih lovskogojitvenih načrtov. Aktivni so bili tudi ostali sodelujoči pri načrtovanju, ki so prav tako doprinesli h kvaliteti in omogočili pravočasno izdelavo načrta. ▲

ETNOLOŠKA NARAVOSLOVNA UČNA POT VELIKA UHARICA

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Na Koroškem imamo novo gozdno učno pot. V Libeličah je bila 2. junija letos uradna otvoritev - etnološko naravoslovne učne poti Velika uharica. Slovesnost je potekala v času Tedna gozdov. Vsebinsko je pot zasnovala ob pomoči sodelavcev Gorazda Črešnarja in gozdarjev javne gozdarske službe iz Dravograda Metka Tajzl, ki je tudi gozdarka. Prijetno pot nad Libeličami sta investirala občina Dravograd in Zavod za gozdove, OE Slovenj Gradec. Dela pa so izvajali delavci Gradnje IGEM d.o.o.. V projektu so sodelovali tudi strokovni sodelavci programa celostnega razvoja podeželja in obnove vasi za Libeliče.

Pot se prične v središču Libeliče. Z nadmorske višine 443 m se po daljši poti sprehajamo po gozdovih Libeliške gore pod kmetijama Kumež, Štrukelj in mimo kmetije Šubernik.

Tu je tudi na nadmorski višini 612 m lepa razgledna točka. Približno 2 kilometra in pol dolga dobro markirana pot ima 29 točk. Na poti spoznamo kulturno - zgodovinske in naravoslovne zanimivosti prijetne vasi Libeliče.

Na daljši poti si na začetku poti ogledamo župnišče, v katerem dokončujejo muzej, edino kostnico na Koroškem, na ostalem gozdnatem delu spoznavamo življenje v gozdu. Kar veliko drevesnih vrst raste ob poti, ob njej je pester tudi živalski svet.

Z različnimi pregradami zagrajen nekdanj zelo erozijski potok daje danes v tolmunih pester življenjski prostor mnogim vodnim in obvodnim živalim.

Izvir v gozdu nas opozarja na pomen čiste vode, ki je je tudi pri nas vse manj. Pravilno oblikovan gozdni rob z mravljiščem je varnostna zavesa nad negozdnim in gozdnim prostorom - med dvema zelo si različnima življenjskima prostoroma.

Več kot sto let stare tepke na zaraščajočem strmeh sadovnjaku so živa priča, kje vse so živeli in obdelovali zemljo ljudje. Ob poti je celo hotel za lubadarje ali Tysonova past za lovljenje podlubnikov. Libeliče so dobile svoj hotel.

Na predzadnji točki razmišljamo o gozdni vlakih in delu v gozdu. Zadnja točka je nad pokopališčem, kjer so imeli stre-

lišče za možnarje. Pot je krožna, krajša pot po sončnih Libeličah pa je dolga slab kilometer.

Ob otvoritvi učne poti kmetje niso streljali z možnarji, so pa ob prijetni vezni besedi v libeliškem narečju zapeli Fantje z vasi oziroma domači ljudski pevci. Oba, župan občine Dravograd in predsednik KS Libeliče Andrijan Zalesnik, sta poudarila pomen poti kot turistične ponudbe.

Tudi drugje v Sloveniji so najrazličnejše učne poti vse bolj pomembni objekti za osveščanje širše javnosti. Etnološko - naravoslovna pot Velika uharica bo privabila v Libeliče številne turiste, saj za njo živi vsa vas. Vaščani že razmišljajo o vzdrževanju poti in o izobraževanju vodičev po tej zanimivi poti. Vzemite si čas in se tudi sami podajte po njej! ▲

Foto Jda Robnik

Foto Gorazd Mlinšek

Foto Gorazd Mlinšek

Foto Gorazd Mlinšek

1. Pomen gozdnih učnih poti je predstavil Gorazd Mlinšek
2. Pri Buču sredi Libelič je začetek Velike uharice.
3. V Libeličah so dobili hotele Knaver (direktorica hotela je Metka Tajzl, gostje pa smrekovi lubadarji)
4. Tudi mravlje skrbijo za zdravstveno stanje gozda.
5. Oba vodilna sta na otvoritvi poslušala domače pevce.

Foto Jda Robnik

5

O KOLESARJENJU V GOZDU NA POSVETOVANJU V ČRNI NA KOROŠKEM

GORAZD MLINŠEK, univ.dipl.inž.gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Spoznavanje določene dežele pa je prijetnejše, če je gibljivo, zabeljeno z nevsiljivimi oblikami rekreacije. Zato se Turistična zveza Slovenije že nekaj let trudi z uresničevanjem projekta "Kolesarjenje v turizmu". Ker je Slovenija gozdnata dežela (več kot polovica Slovenije je porastle z gozdom) in prepredena s številnimi gozdnimi cestami, katere so zelo mikavne za kolesarska potepanja, smo se v ta projekt vključili tudi gozdarji Zavoda za gozdove Slovenije.

Letošnje posvetovanje z naslovom "Kolesarjenje v gozdnem prostoru" smo gozdarji Zavoda za gozdove, Območne enote Slovenj Gradec in delavci Turistične zveze Slovenije ob pomoči občine Črna na Koroškem organizirali v zgornji Mežiški dolini. V Črni smo se 14. junija srečali na posvetovanju tako gozdarji kot tudi tisti, ki se aktivno ukvarjajo z najrazličnejšimi oblikami kolesarjenja v naravi. Gostitelj je bil direktor hotela Krnes Dušan Štrucl, ki je pred petimi leti prevzel v najem hotel v Črni. Spoznal je, da lahko Črna in ostala zgornja Mežiška dolina ponovno zaživi s pomočjo okolju prijaznih oblik turizma. Številne gozdne ceste pa so lahko zelo primerne za kolesarjenje. Izbral je številne trase, izogibal se je raznim mirnim conam in predelom z zaščitenimi rastlinami, se povezal z črnjanskimi gozdarji, lastniki gozdov in drugimi uporabniki gozdov. S skupnim sodelovanjem je uredil številne kolesarske poti, od Uršlje gore, Pece do Raduhe in Smrekovca. Glavne poti so označene s sledmi divjih živali, ki tu živijo, po ostalih kolesarskih poteh poteka kolesarjenje organizirano.

Na posvetovanju so sodelovali s prispevki gozdarji in predstavniki Turistične zveze Slovenije, zanimivo pa je bilo razglabljanje ostalih udeležencev posvetovanja. Lepo nas je pozdravil župan Črne Franc Stakne, ki se zaveda, kakšen pomen ima turizem, še posebno pa kolesarjenje, za Črno in okolico. Milan

Slovenija je mala, a zelo pestra dežela. Vse bolj postaja turistično privlačna za domačega in tujega gosta. Turistični delavci se trudijo popestriti turistično ponudbo na najrazličnejše načine. Današnji gost ne zahteva samo dobre hrane in dobre pijače. On se želi na prijazen način izobraževati - spoznavati zgodovino, življenje in običaje v določenem kraju.

KARIKATURA

GORAZD MLINŠEK

Golob (ZGS, KE Črna) je podal krajinski vidik v razvoju turizma zgornje Mežiške doline. Poudaril je, da so za Črno z okolico primerne razne okolju prijazne oblike turizma kot so pohodništvo, planinarjenje, kolesarjenje po urejenih kolesarskih poteh. Kakšna je strategija in ponudba kolesarjenja kot turistične ponudbe v Sloveniji, je posredoval Tomaž Marinko (Turistična zveza Slovenije). O gorskem kolesarjenju v Črni na Koroškem se je razgovoril Dušan Štrucl (kotel Krnes). O vplivih kolesarjenja na gozd je razmišljal avtor tega prispevka. Če je kolesarjenje množično (masovno), neorganizirano ali kar po brezpotju, predstavljajo nenadna srečanja kolesarjev lahko tudi motnjo oziroma šok za divjad. Zato je potrebno upoštevati zaščiteni območja in mirne cone v gozdu.

Vsi razpravljalci so bili enotnega mnenja, da je potrebno

zaščititi okolja, še posebno pa na zelo strogo Uredbo o prepovedi vožnje z vozili v naravnem okolju. Ta uredba dovoljuje parkiranje in ustavljanje v naravnem okolju le v pasu pet metrov izven vozišča, če je to v skladu s predpisi o varnosti cestnega prometa in če mu ne nasprotuje lastnik zemljišča. Ta uredba pa tudi prepoveduje vožnjo, ustavljanje, parkiranje in organiziranje vožnje z motornimi vozili in s kolesi na vseh površinah zunaj naselij in zunaj vseh vrst cest ter zunaj kolovozov in poljskih poti. Prepoved velja tudi za gozdne in planinske poti.

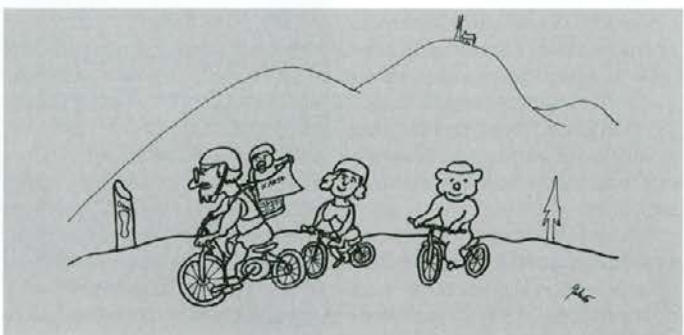
Gozdarji, pa tudi planinci srečujemo po naših gozdovih in planinah vse več motoristov, pozimi pa motornih sani, katere predstavljajo zelo velike motnje v naravnem okolju. Motorno kolo ne spada na planinsko pot, pa tudi vožnja s kolesi po planinskih poteh je kljub prepovedi nekulturna in moteča za planince in ostale obiskovalce. Da bo kolesarjenje (organizirano in ne-moteče) v gozdnem prostoru prijetna turistična ponudba, bo odvisno tudi od osveščanja javnosti.

Del turistične ponudbe so v nekem kraju lahko tudi gozdne učne in druge naravoslovne poti. Udeleženci posvetovanja so se z veseljem podali na gozdno učno pot Teber. Revirni gozdar Janez Švab, ki je tudi ata zelene poti Teber, je imel zanimivo predavanje o vlogi gozda na tej prijetni poti.

Za prijetno slovo iz Črne so udeležence posvetovanja pospremile melodije frajtonarice in koroški plesi članic in članov kulturnega društva "Gozdar". Tudi folklorna skupina pripomore popestriti turistično ponudbo! ▲

KARIKATURA

GORAZD MLINŠEK

MARIJA ROŽEN ZAKLJUČILA ŠTUDIJ OB DELU

MILAN GOLOB, univ.dipl.inž.gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

24. maja 2000 je uspešno zagovarjala višješolsko diplomsko delo na Biotehniški fakulteti, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire v Ljubljani, naša sodelavka MARIJA ROŽEN. V višješolskem delu z naslovom SOCIALNOEKONOMSKE RAZMERE NA KMETIJAH V REVIRJU PUDGARSKO, KI SO JIH PRIZADELE EMISIJE INDUSTRIJSKIH PLINOV je obravnavala štiri gozdne posestnike v revirju Pudgarsko, katerih gozdovi so bili v preteklosti prizadeti po industrijskih plinih. V delu se je podrobneje dotaknila problematike obravnavanih kmetij glede na splošne podatke, podatke o kmetiji, podatke o gozdu, izvajanje del v gozdu, opremo za delo v gozdu, spremembe v rabi in obsegu kmetijskih zemljišč, razvojne ambicije, kvaliteto življenja, splošna vprašanja in emisije.

Marijina delovna pot v gozdarstvu se je po končani srednji gozdarski šoli v Postojni leta 1985 začela prvega avgusta 1985 v Črni na Koroškem, kjer je dobila prvo zaposlitev kot pripravnica. Po zaključku pripravništva in opravljenem strokovnem izpitu je opravljala delo vodje gojitvene skupine v Črni na Koroškem vse do konca septembra leta 1991, ko so jo zaradi notranjih organizacijskih sprememb premestili v samo izvajanje gojitvenih del. Poleg gojitvenih del v gozdu je opravljala tudi administrativna dela v pisarni. S pričetkom delovanja Zavoda za gozdove Slovenije v maju 1994 je postala revirna gozdarka v revirju Pudgarsko.

S študijem ob delu je Marija pridobila veliko novega znanja o gozdu, ki ga uspešno uporablja pri svojem delu v gozdovih Smrekovca in Ludranskega vrha.

Ob zaključku študija Mariji ČESTITAMO z željo, da ostane še naprej s svojim vestnim in strokovnim opravljanjem dela oziroma vodenjem revirja Pudgarsko vzor ostalim. ▲

TRGOVINA
LES

NA SEJMU "KOROŠKA RAZSTAVLJA"

BRANE DOLINŠEK

Po nekaj letih premora se je naša trgovina LES ponovno predstavila na sejmu "Koroška razstavlja". Sejem je bil med 15. in 18. junijem v Slovenj Gradcu.

Glavni namen sodelovanja na sejmu je bil predstavitev trgovine in naše dejavnosti obiskovalcem. Razstavni prostor je bil domiselno opremljen v stilu gozdarstva na uglednem mestu v športni dvorani Slovenj Gradec.

Med razstavljenimi gozdarskimi strojno in ročno opremo ter opremo za urejanje okolja so obiskovalce najbolj zanimala motorne kose za urejanje okolja, povpraševali pa so tudi po drugi strojni opremi in pripomočkih za delo v gozdu. ▲

Razstavni prostor trgovine LES na sejmu "Koroška razstavlja"

Foto Ida Robnik

SREČANJE VETERANOV KOROŠKEGA ZADRUŽNIŠTVA

IDA ROBNIK

Foto Franc JURAC

V počastitev petdesetletnice Koroške zadruţne zveze (ustanovljene leta 1949) so se veterani zadruţništva na Koroškem zbrali ob okrogli mizi 14. junija 2000 v gostišču Murko v Slovenj Gradcu.

Povabili so tudi predstavnike današnjih zadruţnih in drugih kmečkih organizacij, župane koroških občin, nekaj kmetov in kmetov, predstavnike veterinarjev ter nekaj vidnih slovenskih funkcionarjev za področje kmetijstva. Na srečanju so obudili spomine na začetke zadruţništva pri nas pred drugo vojno ter na čase po vojni, ko so bili najbolj aktivni ter aktualno razpravljali o kmečkih problemih danes. Ob koncu so pripravili tudi zaključke razprave in jih posredovali predstavnikom današnjih zadrug kot pobude in predloge pri reševanju aktualnih problemov v kmetijstvu.

Pobudnik srečanja in ustanovitelj bivše Koroške zadruţne zveze, ustanovljene leta 1949, Franc Bart je omizju izčrpno predstavil zgodovino zadruţništva na Koroškem, od predvojnih konzumnih, živinorejskih, lesno - produktivnih in bikorejskih zadrug, do po vojni nabavno prodajnih, splošno kmetijskih, ki so bile povezane v zadruţne zveze in lesno produktivnih zadrug ter njihovo vlogo, ki je bila predvsem servis za kmeta na

Ustanovitelji Okrajne zadruţne zveze v Dravogradu od leve proti desni: martin Vižintin, Jože Kašnik, Rok Gorenšek, Stane Jeseničnik, Franc Šmarčan, Ivan Čas, Franc Turčnik in Franc Gams.

Foto Franc JURAC

Pobudnik za ustanovitev Okrajne zadruţne zveze Dravograd Franc Bart desno, v sredini župan mestne občine Slovenj Gradec Janez Komljanec in levo Ivan Uršič, dolgoletni zadruţnik.

vseh področjih dejavnosti. O razmerah v današnjih zadrugah so v nadaljevanju razpravljali člani zadruţnih svetov in predstavniki drugih zadruţnih organizacij. Glavna dejavnost zadrug danes je predvsem odkup in prodaja kmetijskih proizvodov, druge dejavnosti pa urejajo razna društva, krožki, pospeševalne službe. Mag. Jože Pratekar je predstavljal vizijo slovenskega kmetijstva pri vključevanju v EU ter o pogojih in zavorah pri tem,

spregovoril pa je tudi o vlogi letos ustanovljene Kmetijsko gozdarske zbornice.

Seveda pa razpravljalci niso mogli mimo najbolj perečih problemov današnjih zadrug na Koroškem. To so razmere na Hranilno kreditni službi in posledice teh razmer na zadrugah, ki so ustanoviteljice hranilnice. Pri tem so nekateri opozarjali na previdnost pri snovanju najnovejšega predloga o združevanju koroških zadrug.

Ob zaključku srečanja so vsi pritrdili, da je bilo zadruţništvo v preteklosti bolj urejeno oziroma je kmetu dajalo več, kot danes, zato je tudi pripadnost kmeta zadrugam danes bistveno manjša. Zato bi morali pri pripravah na preoblikovanje zadrug upoštevati predvsem pozitivne izkušnje iz preteklosti, kmetje pa bi morali nastopati složno pri oblikovanju svojih organizacij. ▲

PETDESET LET ZADRUŽNIŠTVA NA KOROŠKEM

FRANC JURAČ

Franc Bart

"Kot organizator za ustanovitev Okrajne zadružne zveze v Dravogradu sem pristal na prigravarjanje drugih. To je bilo za mene zelo usodno, ker sem bil v stari Jugoslaviji (pred pribl. 65 leti) tajnik živinorejske zadruge v Šentjanžu.

Ko sem pisal življenjepis in se angažiral v okrožju so videli, da sem nekoč že delal v zadružnem sektorju in me napotili v Radlje ob Dravi za zadružnega referenta. Od tu sem šel na Prevalje in zopet nazaj v Dravograd, kjer sem po sklepu republike pričel ustanavljati Okrajno zadružno zvezo.

Težko je bilo, ker sem moral najprej poiskati prostore za delovanje zveze, še večja težava pa je bila poiskati sposobne kadre za vodenje zveze. Prostore je bilo zelo težko najti, saj je bilo takrat v Dravogradu veliko vojske, carina, obmejna policija in okraj in vsak slednji kotiček je bil zaseden.

Ko smo zadružno zvezo ustanovili, smo izvolili tudi upravni in nadzorni odbor. V začetku so kmetje to zvezo sprejeli z neko skepso, ker pač niso vedeli, kaj bo delala in kaj bo počela. Sčasoma so uvideli, da je to zelo dobra organizacija in predstavlja servis kmetijcem. Ko smo se združili z Mariborsko zvezo, Okrajne zveze nismo mogli več odpraviti.

Prva naloga, ki smo si jo zadali, je bila gradnja gnojnih jam pri kmetih in gradnja silosov. Pripravili smo dva do tri kalupe, po katerih smo pri kmetih gradili

Bilo je pred petdesetimi leti, ko so v Dravogradu veterani zadružništva in kmetijstva ustanovili Okrajno zadružno zvezo in tako po vojni nadaljevali zadružništvo na Koroškem. Med takratnimi organizatorji je tudi Franc Bart, starosta zadružnikov na Koroškem, doma iz Šentjanža pri Dravogradu. Tistih težkih časov, ko so ustanavljali zadruge, se danes takole spominja:

silose in gnojne jame. Potem smo začeli z živinorejo in to je bil za nas natežji problem, ko smo razpolagali le z "marijodvorsko" pasmo, ki ni imela pravega zaledja bikov. Razmišljali smo, katero pasmo naj usmerimo v naše območje. Nekdo je dal pobudo, da se povežemo z Avstrijci in si nabavimo belo slovensko govedo. Razmišljali smo tudi o domači pasmi, sivo rjavi kraški pasmi goveda.

Ko smo kmetom pomagali pri gradnji silosov in gnojnih jam, so postali do nas bolj zaupljivi. Organizirali smo skupne pašnike na Pohorju, uvedli smo sadjarstvo in pričeli s pridelovanjem semenskega krompirja. Pri tem moram povedati, da smo bili prav mi v Dravogradu edini v Sloveniji, ki smo v zadruge sprejeli kot člane največ kmetov, skoraj 92%. Potem je država zahtevala, da se zveze združujejo v večje zveze. Mi na to nismo pristali in vse investicije smo prenesli v Poslovno zvezo."

Veliko zaslug pri širitvi zadružništva v Gornji Mislinjski dolini pa gotovo ima Stane Jeseničnik iz Straž pri Mislinji.

"Ja, res je! Kolikor se še spominjam, je bilo v tistih časih takoj po vojni veliko težje, veliko slabše kot je danes. Delo, ki smo ga opravljali v kmetijstvu je bilo zelo težko.

Bilo pa je tudi nekaj pozitivnega, ko so kmetje spoznali pomen zadružništva in pomagali z denarjem ali z lesom pri gradnji zadružnih domov. Tudi zadružni delavci smo se odpovedali plačam in tako prispevali h gradnji domov. Spominjam se, da so bili takrat kmetje zelo nezaupljivi pri najemnjem kreditu, ker so imeli slabe izkušnje s krediti v prejšnjem času. Da bi si nabavili stroje, jih je bilo težko prepričati. Danes pa mora kmet zopet odšteti veliko denarja, da si lahko kupi kakšen stroj.

Lahko rečem, da smo v letih po vojni zelo veliko naredili na

Stane Jeseničnik

področju kmetijstva. Zgradili smo zbiralnice mleka in mnogi kmetje so s prirajo mleka imeli stalni dohodek na kmetiji.

Danes pritoka mleka s hribovskih kmetij ni več. Kmetje so prepuščeni sami sebi. Jaz še vedno trdim, da je treba hribovskemu kmetu dati več možnosti za nemoteno delo in življenje na kmetiji. Jaz osebno ne vidim močnega napredka danes na kmetiji.

Veliko bomo morali storiti, da bomo spravili kmetijstvo na nivo, ki si ga zasluži, da bo zadovoljen kmet in država." ▲

DELNIČARJI

PAVLINA AREH, univ.dipl.inž.lesarstva

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC

Sporočamo Vam, da je minilo dve leti od vpisa naše družbe kot delniške družbe v sodni register in je s tem izpolnjen pogoj, da se vse delnice različnih oznak (A,B,D), izdane v postopku lastninskega preoblikovanja spremenijo v delnice z oznako G in se s tem oznake delnic odpravijo. To preknjižbo je v mesecu maju tudi izvedla Centralna klirinško depotna družba, ki za nas vodi evidenco lastnikov naših delnic.

Kapital družbe je razdeljen na 353 621 navadnih prosto prenosljivih imenskih delnic, ki dajejo lastnikom pravico do udeležbe pri upravljanju družbe, pravico do dela dobička in pravico do trgovanja z delnicami.

Naše delnice niso uvrščene na borzi in se zato prodajajo in kupujejo le preko izbrane borzno posredniške hiše. Tržna cena delnice je odvisna od ponudbe in povpraševanja.

Sedaj je ponudba za prodajo delnic večja od povpraševanja, zato je tržna vrednost naših delnic izredno nizka.

Trenutno je ponudba za prodajo 6457 delnic, ki bodo verjetno v prihodnjih dneh menjale lastnika.

Vsem delničarjem želim, da preudarno gospodarijo z delnicami naše družbe.

STANKO SEDOVNIK – DOBITNIK OBČINSKEGA PRIZNANJA

MIRKO TOVŠAK, oec.

Redke so občine, ki se ob podeljevanju občinskih priznanj spomnijo tudi na tiste občane, ki s svojim trdim in vztrajnim delom ohranjajo naše podeželje in s tem tudi vso naravno dediščino, ki so jo nam zapustili naši predniki. Ni jih malo, ki ohranjajo naše kmetije tudi na višinskih, odročnih predelih, kjer lahko le s trdim delom ohranjajo poseljenost, ob tem pa še ustvarjajo pogoje za nadaljnji razvoj takšnih gospodarstev. Ena izmed takšnih kmetij je nedvomno Sedovnikova kmetija nad Mislinjo, kjer je gospodar Stanko iz propadajoče kmetije ustvaril pogoje, ki mu omogočajo nadaljnji razvoj tega kmečkega gospodarstva.

Zato smo toliko bolj veseli, ko se je občina Mislinja ob podeljevanju občinskih priznanj spomnila na kmeta Stanka Sedovnika in mu takšno priznanje tudi podelila. Čeprav občinski svetniki niso bili enotni pri tem, da se tako priznanje podeli in Stanku ni bilo podeljeno priznanje, za katerega smo mislili, da si ga dejansko tudi zasluži, pa smo veseli, da je led kočno prebit in se bodo morda tudi v drugih občinah kdaj spomnili, da si marsikateri kmetje zaslužijo priznanja za svoje vztrajno in požrtvovalno delo.

V tej številki Viharnika predstavljamo Sedovnikovo kmetijo in gospodarja Stanka, ki je ob prazniku občine Mislinja prejel to priznanje.

Kmetija ni mala, saj je ob pridobitvi nekaterih kmetijskih površin iz denacionalizacije dosegla kar 33 ha obdelovalne zemlje in 52 ha gozda. Sedanji gospodar Stanko najprej sploh ni bil predviden, da bo med številnimi domačimi otroki prevzel kmetijo. Otroci so odrasčali na

kmetiji, ki leži na obronkih Pohorja na nadmorski višini skoraj 1000 m. Pogoji gospodarjenja so bili tu vsekakor težki, vendar bi življenje na kmetiji teklo normalno naprej, če ne bi prišlo do tragičnega dogodka, ko je bil umorjen oče Sedovnik in je mati ostala sama s številnimi nedoraslimi otroki. Nekaj časa se je trudila na kmetiji, potem pa je povsem obupala in se predala alkoholu, za njo pa še nekateri otroci, tako da je kmetija skoraj povsem propadla, ko jo je prevzel najstarejši sin.

V takšnih razmerah je sin Stanko v letu 1979 prevzel propadajočo kmetijo, ki v tem času še ni imela niti elektrike, lesena hiša se je skoraj že podirala, goveji hlev pa je bil prav tako potreben temeljite obnove. S tedanjo ženo sta se iz najemniškega stanovanja v Mislinji preselila na domačijo in pričela z obnovo objektov. Najprej je bilo potrebno vsaj za silo obnoviti hlev in kupiti nujno potreben traktor za lažje delo na kmetiji. Nato sta obnovila leseno hišo, da sta

1. Stanko s svojo partnerico Dragico za mizo v domači novozgrajeni hiši.
 2. Sedovnikova domačija je ena najbolj urejenih na obronkih Pohorja.
 3. Stanko pri svoji živini v hlevu.
 4. Tudi strojnica hidroelektrarne v Mislinjskem jarku je lepo urejena in v okras okolici.
 5. Ob domači kapelici, ki je bila pred kratkim obnovljena, se radi ustavijo tudi planinci, ki jih vodi pot proti Ribniški koči.
 6. Vodno zajetje za hidroelektrarno so morali obnoviti in ga posodobiti. Tako sedaj ne bo več težav ob naraslih vodah.
- Foto Mirko Tovšak

sploh lahko v njej živela. S pridnostjo in zagnanostjo so kmalu napolnili hlev z živino in se tako

za tem lotili izgradnje nove hiše, kamor so se preselili leta 1990, nato pa v letu 1993 zgradili še

povsem nov hlev za 45 glav goveje živine. S tem pa se razvoj kmetije še ni ustavil. Kmetija je vsesplošno napredovala, oba starša sta bila srečna v krogu svojih štirih otrok in vse bi bilo v redu, če leta 1993 ne bi nenadoma umrla njegova žena. Ta izguba ga je močno prizadela, vendar se kljub temu ni vdal. Še z večjo zagnanostjo se je lotil kmetovanja, v Mislinjskem jarku izkoristil dobre možnosti za pridobivanje električne energije in na svojem zemljišču gradil hidroelektrarno 150 KW moči. Vso pridobljeno električno energijo sedaj oddaja v javno omrežje in tako pridobiva dodatni dohodek in lažje gospodari na kmetiji. Vsi štirje otroci, ki so sicer že pri svojem kruhu, mu hodijo pomagat na kmetijo, sicer pa je med tem spoznal tudi svojo novo družinsko partnerico Dragico, s katero sedaj skupaj gospodarita na urejeni kmetiji. V zadnjem času se je kmetija pričela usmerjati v ekološko kmetovanje in prepričani smo, da bodo tudi s tem projektom uspeli.

Stanka Sedovnika lahko nedvomno štejemo za človeka, ki je omogočil ves ta razvoj na Sedovnikovi kmetiji, zato je ta kmetija tudi ena redkih, ki uspeva na visokem obrobju Pohorja. Veliko sosednjih kmetij je že opustilo kmetovanje, otroci so se odselili v dolino, zemljišča pa nezadržno zaraščajo. Prav zaradi tega smo veliko bolj veseli in ponosni, da je priznanje občine Mislinja med drugimi prejel tudi kmet Stanko Sedovnik. ▲

11. RAZSTAVA "DOBROTE SLOVENSКИH KMETIJ" NA PTUJU

DANICA ONUK, kmet.inž., KSS Slovenj Gradec

Letošnja razstava na Ptuj je potekala od četrta, 11. do nedelje, 14. maja 2000. Postavljena je bila kot vedno doslej v Minoritskem samostanu. Razstavljeni so bili samo kvalitetno ocenjeni izdelki, ki so jih komisije pri ocenjevanju uvrstile v zlata, srebrna in bronasta priznanja.

V osrednjem razstavnem prostoru so bili razstavljeni krušni izdelki, v stranskih prostorih pa vsi ostali izdelki po skupinah (mlečni in mesni izdelki, vina, žganja, olja, kisi ter suho sadje).

Regije so se predstavile v kulnaričnih razstavah ob priliki določenih delovnih opravil. Tako se je Celjska regija s Koroško predstavila z malico ob obiranju hmelja.

Prvič pa so bili letos na razstavo povabljeni slikarji samouki s kmetij. S Koroške sta se predstavili dve kmetici: Mihaela Lenart iz Raduš pri Slovenj Gradcu in Berta Urbanc iz Lehna na Pohorju.

S Koroške so letos kmetije prijavili in dali v oceno 42 izdelkov (17 krušnih, 17 žganj, 4 mesne izdelke, 2 kisa in 2 vzorca suhega sadja). Od teh jih je kar 36 prejelo priznanja.

Podelitev priznanj za vina, žganja, kise in suho sadje je bila v soboto, 13. maja, za krušne, mlečne in mesne izdelke pa v nedeljo, 14. maja.

Vsi dobitniki priznanj so prejeli tudi priložnostna darila.

Vsem dobitnikom priznanj še enkrat iskreno čestitamo. ▲

Razstava "Dobrote slovenskih kmetij" je od svojega začetka leta 1990 do danes prerasla v odmevno prireditev, ki vsako leto nagrajuje prizadevno delo žena, deklet in gospodarjev naših kmetij.

Poslanstvo razstave je v ohranitvi značilnih kmečkih izdelkov ter promociji le-teh tako doma kakor v tujini, saj se razstava s svojo podobo vključuje tudi v turistično ponudbo Slovenije.

Pa naštejmo letošnje dobitnike priznanj:

ZLATA PRIZNANJA:

1. GERDEJ Milka	Ob Meži 10 a	Mežica	rženi kruh
2. PEŠL Manja	Kozji vrh 15	Dravograd	rženi kruh
3. Kmetija PERNAT	Jamnica 20	Prevalje	rženi kruh
4. ODER Marina	Ojstrica 23	Dravograd	rženi kruh
5. PETEK Marija	Kot 9	Prevalje	rženi kruh
6. Kmetija JAKOPIČ	Onkraj Meže 4	Mežica	rženi kruh
7. SEDAR Mihaela	Tolsti vrh 49	Ravne/Kor.	sadni kruh
8. KRISTAN Marija	Vuhred 69	Vuhred	sadni kruh
9. JESENIČNIK Mira	V. Mislinja 35	Mislinja	mešani kruh
10. WASTL Zdenka	Legenska c. 1	Slov. Gradec	mešani kruh
11. PODGORŠEK Marjana	Navrški vrh 14	Prevalje	mešani kruh
12. ŽGANEC Tatjana	Goriški vrh 63	Dravograd	kvaš.oreh.rogljički
13. Kmetija DVORNIK	Šentanel 24	Prevalje	bezgovo žganje
14. Kmetija JAKOPIČ	Onkraj Meže 4	Mežica	bezgovo žganje
15. ROBNIK Roman	Sele 46	Slov. Gradec	grozdno žganje

SREBRNA PRIZNANJA:

1. PEČOLER Terezija	Sveti duh 2	Dravograd	rženi kruh
2. MLINŠEK Marija	Gmajna 64	Slov. Gradec	mešani kruh
3. GERDEJ Avgust	Ob Meži 10 a	Mežica	sadno žganje
4. KOGELNIK Mirko	Sv. Danijel 8	Trbnje	čespljevo žganje
5. Kmetija DVORNIK	Šentanel 24	Prevalje	česnjevo žganje
6. PREVOLNIK Franjo	Misl.Dobrava 75	Mislinja	čespljevec
7. "	"	"	hruškovec
8. OŠLOVNIK Sonja	Pameče 238	Slov. Gradec	slivovo žganje
9. ODER Viktor	Pohorski bat. 9	Slov. Gradec	viljamovka
10. MERKAČ Jože	Sele 49	Slov. Gradec	čespljevo žganje
11. REPAS Jože	Raduše 25 a	Slov. Gradec	brinjevec
12. REDNAK Jože	Rudarjevo 3	Črna	malinovo žganje
13. "	"	"	borovnič. žganje
14. ONUK Ivar	Sv.Primož 64	Muta	sadno žganje
15. LENASI Slavko	Črneška g. 3	Dravograd	jabolčni kis

BRONASTA PRIZNANJA:

1. ŠUMNIK Veronika	Stražišče 31	Prevalje	rženi kruh
2. PUŠNIK Antonija	Zg. Kapla 33	Kapla	rženi kruh
3. KOGELNIK Mirko	Sv. Danijel 8	Trbnje	sadno žganje
4. ŠTALEKAR Stanislav	Završe 42	Mislinja	čespljevec
5. ODER Mojca	Pohorski bat. 9	Slov. Gradec	suha jabolka
6. ODER Mojca	"	"	suhe hruške

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije, Območna enota Ravne na Koroškem

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije pred poletno turistično sezono obvešča zavarovane osebe o postopkih ureditve zdravstvenega zavarovanja med začasnim bivanjem v tujini in o prilagojenem delu pristojnih služb Zavoda za nemoteno in pravočasno ureditev tovrstnih zavarovanj.

Zavarovanim osebam, ki so obvezno zdravstveno zavarovane v republici Sloveniji, je v času začasnega bivanja v tujini zagotovljena pravica do nujnega zdravljenja. Način uveljavljanja te pravice je odvisen od tega, ali zavarovana oseba potrebuje storitve nujnega zdravljenja v državi, s katero je sklenjena meddržavna pogodba (konvencija), ali v državi, s katero meddržavna pogodba (konvencija) ni sklenjena.

Vsem zavarovanim osebam za čas začasnega bivanja v državi Avstriji, Belgiji, Hrvaški, Italiji, Luksenburgu, Madžarski, Nemčiji, Nizozemski in Romuniji svetujemo, da si pred odhodom v določeno državo priskrbijo z meddržavno pogodbo dogovorjeni obrazec "Potrdilo o pravici do zdravstvenih storitev med začasnim bivanjem v drugi državi". Potrdilo lahko dobijo zavarovane osebe na vseh območnih enotah in izpostavah ZZZS, torej tam, kjer imajo urejeno obvezno zdravstveno zavarovanje. Uradne ure pristojnih služb Zavoda za zdravstveno zavarovanje, Območne enote Ravne na Koroškem in izpostav v Velenju, Mozirju, Radljah ob Dravi in v Slovenj Gradcu bodo v času turistične sezone nekoliko podaljšane od ponedeljka do četrta od 8. do 14. ure, v sredo do 16. ure in v petek od 8. do 13. ure. Za pridobitev potrdila je potrebno predložiti potrjeno zdravstveno izkaznico* ali veljavno kartico zdravstvenega zavarovanja in poravnati ceno potrdila, to je 150 SIT. Potrdilo izdamo praviloma zavarovani osebi in sicer največ za čas treh mesecev.

S tem potrdilom lahko zavarovane osebe v navedenih državah uveljavljajo pravico do nujnega zdravljenja in sicer praviloma brez plačila pri zdravnikih ali zdravstvenih ustanovah,

ki so del javne (državne) zdravstvene mreže. Pri zasebnih zdravnikih ali privatnih klinikah, ki nimajo pogodbe z državo zavarovalnico, pa bodo morali stroške poravnati sami in po vrnitvi uveljaviti povračilo teh stroškov na pristojni območni enoti ali izpostavi ZZZS. Za povračilo je potrebno predložiti dokumentirane račune, na podlagi katerih se po postopku, ki je določen z meddržavno pogodbo, opravi povračilo stroškov v višini, kot to prizna tuj nosilec zavarovanja v kraju, kjer so bile storitve nudene.

Zavod je tudi letos v izogib dolgemu čakalju oziroma dolгим vrstam omogočil možnost izdaje potrdil za večje skupine zavarovancev. V tem primeru predstavnik skupine prinese potrjene zdravstvene izkaznice ali veljavne kartice zdravstvenega zavarovanja in se dogovori o prevzemu izpolnjenih potrdil. Ta možnost je dana tako za primere organiziranih izletov oziroma letovanj, kakor tudi delodajalcem za njihove delavce in družinske člane, idr.

Poleg tega pa Zavod za drugo polovico meseca junija načrtuje možnost, da zavarovane osebe naročijo potrdila preko spletne strani Zavoda (<http://www.zzzs.si>), proučuje pa tudi možnost naročanja preko samopostrežnih terminalov, katere je Zavod v tem letu postavil na več kot 270 lokacijah širom Slovenije, sicer predvsem z namenom potrjevanja kartice zdravstvenega zavarovanja.

Razen navedenih držav so meddržavne pogodbe sklenjene še z državo Bolgarijo, Češko, Poljsko ter veliko Britanijo in Severno Irsko, kjer zavarovane osebe pravico do nujnega zdravljenja uveljavljajo v javnih zdravstvenih zavodih na podlagi potnega lista in potrjene zdravstvene izkaznice ali vel-

javne kartice zdravstvenega zavarovanja. Tudi v tem primeru bodo morali stroške plačati sami, če bodo uveljavljali pravico do nujnega zdravljenja pri zasebnikih, ki niso del javne zdravstvene mreže. V primeru, da bo zavarovana oseba morala plačati zdravstvene storitve, lahko vloži zahtevek za povračilo na pristojno območno enoto oziroma izpostavo ZZZS s tem, da v upravičenem primeru stroške povrne nosilec zavarovanja tiste države, kjer je zavarovana oseba uveljavljala zdravstvene storitve.

Pri uveljavljanju pravice do storitev nujnega zdravljenja v državi, s katero je sklenjena meddržavna pogodba veljajo glede obsega, vrste in načina nudenja nujnih zdravstvenih storitev predpisi države, kjer so bile storitve opravljene.

Za vse ostale države niso sklenjene meddržavne pogodbe, kar pomeni, da morajo zavarovane osebe v primeru uveljavljanja storitev nujnega zdravljenja le - ta plačati sami. Na podlagi dokumentiranega računa bo pristojna območna enota oziroma izpostava ZZZS opravila povračilo stroškov v višini ustreznega deleža po povprečni ceni teh storitev v Sloveniji.

Marsikateri nevšečnosti se je

moč izogniti tudi s sklenitvijo prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja z medicinsko asistenco v tujini, ki ga ponuja Vzajemna zdravstvena zavarovalnica in nekatere druge zavarovalnice. Tovrstna zavarovanja krijejo stroške nujnega zdravljenja v tujini brez neposrednega plačevanja storitev tako v zasebnih kot tudi v državnih zdravstvenih ustanovah in nudijo vrsto drugih praktičnih koristi (npr: prevoz zavarovanca do zdravstvene ustanove v tujini ali po potrebi v domovino, pravno pomoč, premagovanje jezikovnih ovir, pomoč svojem...).

Podrobnejše informacije o pravicah na osnovi meddržavnih pogodb lahko zavarovane osebe dobijo na vseh enotah Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in na spletni strani Zavoda (<http://www.zzzs.si>). Določene informacije zavarovanim osebam nudijo tudi pooblaščen turistične agencije.

*Zdravstvene izkaznice bodo kot identifikacijski dokument zavarovane osebe v obveznem zdravstvenem zavarovanju v veljavi do 30. 9. 2000

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO ZAVAROVANJE SLOVENIJE

BOROVNICA

MILENA CIGLER GREGORIN, inž.agr.

BOROVNICA (*Vaccinium myrtillus*)

Ljudska imena za borovnico so: borovje, črnice, črničevje

Rastlina je v Evropi in tudi v Sloveniji dokaj razširjen 15 do 50 cm visok grmiček. Jajčasti listi so nazobčani. Cveti blede rumeno na spodnjih straneh poganjikov. Od junija do avgusta nabiramo kot grah modro črnkaste jagode. Ta vresovka je razširjena po zakisanih goz-

dovih, visokih barjih in resavah.

V plodovih je mnogo vitaminov A, B in C. Surove borovnice vsebujejo veliko sadnih kislin, ki delujejo odvajalno. Pri otrocih priporočajo borovničevo kuro pri glistah.

V suhih jagodah je čreslovina v vezani obliki, sprosti se šele v črevesju in je zelo učinkovita pri črevesnem katarju in driskah.

Borovnica vsebuje sadne kisline: citronsko, vinsko, jabolčno in jantarjevo, veliko pek-

tina (10%), invertnega sladkorja 30% (mešanica glukoze in fruktoze), Beta karoten in vitamin C.

Listi vsebujejo veliko črsovin: katehinske, flavonske in flavonolne glikozide. Modra barvila, antociani se vežejo na celične stene bakterij in zavirajo njihovo delovanje. Zato plod borovnice uporabljamo pri vseh oblikah nalezljivih črsovin katarjev.

Liste nabiramo avgusta in septembra, v njih je hidrokinon, ki pospešuje izločanje seča. Poleg tega najdemo v listih še mirtilin, ki zmanjšuje količino sladkorja v krvi. Notranje uporabljamo čaj iz borovnice (iz listov) pri vodenici, ledvičnih boleznih in revmatizmu.

Poparek iz borovničevih jagod pripravimo iz dveh čajnih žličk suhih borovnic in skodelice vode. Hladni preliv dobimo, če namočimo 10 g suhih borovnic za 12 ur v 1/4 litra vode.

V 1,47 litra vode zavremo 10 g listov in nekaj časa kuhamo. Na dan smemo spiti dve skodelici čaja. Na dan zadostujeta dve žlici borovničevega soka.

Borovničevo vino, ki ga kupimo v lekarni, uničuje bakterije pri črsovin infekcijah.

Sveže borovnice so zaradi velike količine invertnega sladkorja, pektinov in vitaminov odlično sadje za otroke in odrasle.

Znano je, da v kuhinji uporabljamo borovnice pri pripravi peciv, kompotov, sladoledov.

V ljudski medicini je poznano, da liste uporabljamo pri zdravljenju sladkorne bolezni. Vendar je pri uporabi listov potrebna previdnost zaradi stranskih učinkov. Liste uporabljamo le v čajnih mešanicah in tudi to krajši čas zaradi vsebnosti hidrokinona, ki pri daljši uporabi deluje toksično.

Zunanje s čajem iz borovničevih listov izpiramo usta, nos in grlo pri vnetih sluznici. Uporabljamo ga tudi za obkladke in izpiranje pri kožnih boleznih. ▲

Vir: Gerhard Lečbold - Biomedicina

NASVETI OB EKSTREMNIH ZUNANJIH TEMPERATURAH

METKA HORVAT, dr.med.spec.higiene

Za poletje so običajno značilne višje temperature ozračja.

Ne tako redko pa pride do zelo visokega porasta temperature zraka (precej čez 30 stopinj Celzija), kar lahko traja le kakšen dan ali pa več dni zaporedoma.

Takrat se poleg zunanje okolja začno ogrevati tudi notranji prostori, stanovanja, tovarniške hale, bolnišnice...

Ljudje ob pregretju običajno oddajajo višek telesne toplote z znojenjem, v določenih pogojih (npr. če je visoka vlažnost zraka), pa je znojenje onemogočeno ali ni možno v zadostni meri.

V takšnih primerih telesna temperatura naraste in če je zelo visoka, lahko okvarja vitalne organe, možgane. Termoregulacijski center, ki ureja sprejemanje in oddajanje toplote, odpove ali zataja.

Drugi faktorji, ki omejujejo sposobnost regulacije temperature so: debelost, starost, srčne bolezni, zvišana telesna temperatura zaradi bolezni, dehidracija organizma - izsušitev, slaba cirkulacija, alkohol, določena zdravila, sončne opekline.

Ukrepi pri prekomerni toplotni obremenjenosti organizma

- Povečan vnos tekočine, skladno s telesnim naporom (ob težkem delu 2 - 4 kozarce hladne tekočine na uro). Tekočina naj ne bo zelo hladna zaradi posledic kot so: možni krči v trebuhu, prav tako ne piti alkoholnih pijač (po njih se izloča še več tekočine).
- Nadomeščanje soli, mineralov, ki jih je organizem izgubil z obilnim potenjem (priporočamo sadne napitke, napitke za športnike, itd.);
- Primerna, zračna, lahka obleka, po možnosti iz naravnih tkanin (bombaž, platno), na direktnem soncu pa nošnja pokrivala (slamnik, svetlo pokrivalo);
- Preprečitev nastanka sončnih opeklin s primerno zaščitno

obleko, s kremami z visokim zaščitnim faktorjem (faktor SPF 15 ali več), uporaba sončnikov ob urah, ko je sonce najmočnejše;

- Ohranjanje primerno hladnega notranjega bivalnega okolja z zračenjem prostorov zjutraj, nato pa po možnosti zastreti okna, z uporabo klimatskih naprav kjer je to možno, z večkratnim oprhanjem telesa z mlačno - hladno vodo.
- Načrtovati delovne aktivnosti zgodaj zjutraj ali zvečer;
- Če morate nujno opravljati fizično delo na soncu oziroma v toplem prostoru, tempirajte postopno svoj tempo. Če čutite pospešeno razbijanje srca, utrujenost, pojdite v senco, odpočijte si, dajte svojemu termoregulacijskemu centru možnost, da si opomore.
- Uživate lahko hrano, ne zelo tople, ne težke hrane.
- Ne puščajte otrok, psov ali muc v zaprtih, na soncu parkiranih avtomobilih. Dajte jim zadosti tekočine.
- Poskušajte se postopno prilagoditi toplejšemu okolju, kajti nenadne spremembe delujejo stresno na organizem.
- Opazujte tiste, katerim je namenjen večji nadzor: otrokom do 4. leta starosti, starejšim nad 65 let, debelejšim ljudem, ljudem, ki opravljajo težje telesne napore, tistim, ki so bolni in prejemale določena zdravila (npr. za visoki pritisk).

Človeški organizem ima lahko posledice, povezane s toplotno preobremenitvijo:

Toplotni udar:

Do toplotnega udara pride, kadar je organizem pregret in ni sposoben uravnati telesne temperature preko znojenja, ker leto odpove in se ne more ohladiti. Nezdravljeno stanje lahko vodi tudi v smrt.

Klinični znaki: Ekstremno visoka telesna temperatura, rdeča, topla, suha koža, pospešen pulz, glavobol, siljenje na bruhanje, zmedenost, vrtoglavica, nezavest.

Prva pomoč: Takoj moramo poklicati medicinsko prvo pomoč, osebo, ki je s temi kliničnimi znaki, prenesti v hladen prostor, telo ohladiti (tuš, vrtna škropilnica za vodo), ob nezavesti in krčih mišičja udov, trebuha, ne dajati pijače, še manj alkohola, ob pojavu krčev paziti, da se ne poškoduje. Ob nezavesti ga je potrebno namestiti v položaj za nezavestne.

Toplotna izčrpanost:

To stanje je odgovor organizma na preveliko izgubo tekočine zaradi prekomernega znojenja in neustreznega nadomeščanja tekočin. To se hitro zgodi ljudem, ki so starejši, imajo zvišan krvni tlak ali delajo na toplem.

Klinični znaki so: prekomerno znojenje, koža je hladna, potna, bleda, pojavijo se mišični krči, utrujenost, glavobol, vrtoglavica, bruhanje, nezavest, pulz je šibak in hiter, dihanje je pospešeno.

Prva pomoč: Osebo je potrebno prenesti v hladno okolje, jo obleči v zračno obleko, ji nadomestiti tekočino, če je pri zavesti. Posebno pozorni moramo biti pri ljudeh, ki imajo povečan krvni pritisk in že obstoječa srčna obolenja. Nezdravljena stanja lahko preidejo v toplotni udar.

Sončne opekline:

Sončne opekline nastanejo, če je koža prekomerno izpostavljena neposrednim sončnim žarkom, še posebej, če je brez zaščite. Pogosto nastanejo pri delih na polju, vrtovih, pri igri v peskovnikih, kjer se časovno predolgo izpostavljamo soncu. Običajno se pojavijo na hrbtnih predelih, na zatilju.

Še posebej so izpostavljene osebe s svetlo kožo, svetlimi rdečkastimi lasmi.

Posebno pozorni moramo biti pri malih otrocih, ki lahko dobio ob opeklinah povišano telesno temperaturo, na koži po prehodni rdečici nastanejo mehurji s tekočino in bolečine. Takšno stanje potrebuje zdravniško pomoč. ▲

OTO POROČNIK: "VSE ŽIVLJENJE HODIM TUDI Z ROKAMI"

LUDVIK MORI

Že v ranih otroških letih sem občudoval invalide, posebno še tiste, ki so se znali z velikim trudom, trdim delom in iznajdljivostjo prebijati skozi življenje.

Oto Poročnik se spominja, da ga je paraliza že pri petih letih povsem ohromila, a na srečo ga je mati toliko pozdravila, da se je začel gibati, noge pa so ostale nepremične.

Oto pripoveduje: "V času moje-ga otroštva o kakšnem bolnišničnem zdravljenju niti govora ni bilo. Se huje, pogorela nam je komaj dograjena hiša in pozimi smo morali otroci in vsa družina prespati v senu, kjer smo se zakopali kot miši v posušeno travo in slamo v sosedovem skednju. Bili smo vsi premraženi. Podnevi smo se stiskali skupaj v zasilni baraki. Takrat, leta 1937, o kakšnih dobroteljih zbiralnih akcijah niti sluha ni bilo, čeprav smo bili številna družina. Bilo nas je osem otrok, sedem fantov in eno dekle. Jaz sem bil rojen 1931, nekje v sredini med brati in sestro, v Korpovi bajti v Avstriji, kjer smo tedaj domovali. Sedaj živim na Vasi pri bratu, po domače pri Zgornjem Požegu."

Čeprav je bolezen Otu vzela vso moč iz nog in jih bolj vlačila za sabo, kot pa uporabljala za hojo, je ta moč in spretnost prešla v njegove roke, s katerimi opravlja čudovita dela. V šolo ni mogel hoditi. Pisati in brati se je naučil od svojih bratcev in vrstnikov. Čeprav je bil Oto prikrajšan za hojo, pa ga je narava obogatila z drugimi spretnostmi in talenti. Brž, ko si je od hude bolezni malce opomogel, je začel rezljati otroške igrače in si s tem privabil družbo vrstnikov, med njimi tudi deklet, ki so ga oboževale kot simpatičnega kuštravega fantiča. Potem je začel zbirati in popravljati stare stenske ure in mnoge izmed teh še sedaj pridno tiktakajo v njegovem skromnem domu, ki ga je s pomočjo brata Vilija sam postavil iz stare brunarice, ki jo je privlekel iz neke grape.

1. Oto Poročnik pred svojim čebelnjakom.
2. Oto z bratom in njegovo ženo.
- 3,4. Otovi izdelki iz lesa.
5. Trikolesni motor je Oto sestavil sam.

Da je Oto nadarjen je dokaz tudi njegov trikolesni moped, ki ga je sam sestavil iz starih delov in zanj dobil vozniško dovoljenje po uspešno opravljenem vozniškem izpitu. Povedal je, da se s tem mopedom vozi že petnajst let in je na njem naredil le nekaj manjših popravil.

Zaradi velikih naporov ob delu in hoji so mu z leti tudi roke opešale. Iz ljubezni do narave je začel čebelariti, za krajšanje časa pa še vedno pridno izdeluje lepe okrasne izdelke iz hrastovega in brezovega lesa v oblikah srnjakovih glav vključno z rogovjem in druge podobe.

Povprašal sem ga, če je bil kdaj v mladih letih tudi zaljubljen, "je odgovoril: "Oh, pa ja. Če bi tedaj vedel, da si bom lahko zgradil hiško, bi se oženil, saj mi deklet ni manjkalo." Sedaj družine ne pogreša, saj zanj lepo skrbita brat Vili in njegova žena Marjetka, zelo pa je povezan tudi z nečakom Miranom, ki ima strica Ota zelo rad in sta nerazdružljiva prijatelja. Stric Oto je nečaka oskrboval z raznovrstnimi igračkami ter pripomočki, on pa mu z ljubeznijo vrača razne drobne usluge, prav tako pa nečakinja Ivanka.

Le redki invalidi imajo srečo, da

se jim na starost ne pridružijo še bolezenske težave. Tudi Oto je moral pred petimi leti v bolnišnico zaradi težav s srcem, želodcem in sladkorno in prav v bolnici sva se midva prvič srečala. Ko sva se pogovarjala o boleznih je povedal, da se je za silo pozdravil, hudo pa mu je, da sedaj podobne težave pestijo njegovo svakinjo Marjetko, ki mu je prej z vso ljubeznijo stregla.

Sicer pa je Oto hvaležen Bogu za številne ročne spretnosti, ki so ga v težkih časih reševale iz krize. Pa tudi ostali trije bratje znajo narediti sode, vozove, mlino in nasploh vse, kar se da iz lesa narediti. Dva brata sta padla v vojni, eden pa je umrl doma. Pravi: "Žal, sedaj tudi meni

pešajo moči, posebno še roke, saj sem vse življenje tudi hodil z njimi." Povedal je še, da mu ljudje tudi v dolini radi ustrezajo kjer se le da, kadar pride po nakupih. Sicer pa je Oto zelo skromen in kdo ve, kako bi se preživel, če ne bi dobil tiste skromne socialne pomoči, saj svoje izdelke, ki jih z muko naredi, raje podari kot proda.

Pa vendar je Oto vedrega obraza, rad se pogovarja, rad se šali in smeji. O njem in njegovem pestrem življenju bi lahko napisal knjigo.

V imenu vseh, ki ga poznamo mu želim, da bi svojo jesen življenja še dolgo tako lepo in zadovoljno preživel v krogu svojih dragih. ▲

BLIZU DVA TISOČ NOVOROJENČKOM POMAGALA NA SVET GIZELA FRÜHAUF

FRANC JURAČ

Bilo je leta 1927, ko se je Gizela Fühaufer iz Dravograda odločila za poklic babice. Po dveh letih je v Ljubljani opravila babiško šolo in leta 1930 se je v Dravogradu zaposlila kot občinska babica. Ko so jo na takratnem srezu v Dravogradu zaposlili, je morala najprej opravljati porode pri šibkih, revnih porodnicah, pri katerih je morala opraviti porode brezplačno. Njena mesečna plača je bila skromna, le dvesto dinarjev je zaslužila.

Potem je preko štirideset let opravljala službo babice in ne poznajo je samo Dravograjčani, med katerimi živi še danes, dobro jo poznajo tudi ljudje iz okoliških krajev na obeh bregovih Drave, saj skoraj ni kmetije, na kateri ni vsaj enkrat ali

dvakrat pomagala pri porodih.

Ko je Gizela Frühaufer letos dopolnila častljivo starost 90 let, smo jo obiskali z željo, da z njo malo pokramljamo in izvemo, kakšno je bilo njeno babiško delo skozi štiri desetletja.

"Ko se pri devetdesetih letih spominjam svoje babiške službe ne morem verjeti, da sem vse to zmogla. Bili so težki časi in delo občinske babice je bilo naporno, odgovorno in težko. Če bi za leta, ko sem opravljala babiško službo seštelala vse kilometre, ki sem jih prepešala poleti in pozimi, podnevi in ponoči, jih je gotovo več tisoč. Včasih ni bilo prevozov, niti kolesa nisem imela, da bi se lahko z njim peljala, sicer pa občina Dravograd nima veliko ravnih, ljudje živijo na obeh bregovih Drave na strmih in hribovitem svetu, kamor s kolesom sploh ne gre, prevozi s konji

pa so bili takrat redkost," pravi babica Gizela in nadaljuje: "Tisti časi so bili težki. Ni bilo telefonov. Velikokrat so me prišli iskat za pomoč pri porodu celo miličniki. Veste, miličniki so takrat že imeli telefone, pa so me mnogi kar preko njih iskali. Zelo naporno in težko je bilo pozimi. Včasih so bile zime zelo hude in mrzle z veliko snega, ki sem ga morala pregaziti. Včasih mi je sneg segel do trebuha, ko sem se prebijala do porodnice. Še posebej težko je bilo, ko sem morala s seboj nositi kovček. Velikokrat bi najraje kar v sneg počepnila in se malo odpočila. Ker pa sem morala kar najhitreje priti do porodnice, si tega seveda nisem mogla privoščiti."

V tistih časih, ko ste opravljali svoje delo, ni bilo elektrike. Porodnice so gotovo živele v po-

manjkanju, ni bilo perila in plenice za novorojenca.

"Ja, res je. Velikokrat sem pri porodu uporabljala celo svečo za razsvetljavo, po nekod niso imeli niti petrolejke. Porodnice so živele zelo skromno, za porod se ni dalo skoraj ničesar kupiti, zlasti v času druge svetovne vojne. Perila za novorojenčke sploh ni bilo, po nekod niso imeli pri hiši mila, pa tudi plenice je bilo težko kupiti, zato smo si pač pomagali, kakor smo vedeli in znali. Z leti so se razmere spremenile, ni pa bilo tako, da bi bilo zavidanja vredno."

Ko Gizela danes na stara leta razmišlja na svoje babiško delo, rada pove, da je morala oditi na porod tudi večkrat na dan, ali pa ko se je vrnila domov, je morala spet ponovno na pot. Ni imela niti toliko časa, da bi se vsaj malo spočila.

"Spominjam se tudi dogodka iz Libeliške gore. Ko sem nekega dne odšla na porod sem ugotovila, da bo treba pomagati in spraviti na svet dvojčka. Ko sem to povedala porodnici, je mož, ki je stal poleg nje, samo globoko vzdihnil in zbežal. Ni mogel verjeti, da je to mogoče. Šele potem, ko je videl fantka in punčko je verjel in bil nadvse vesel."

Ko ste omenili dvojčke, ste kdaj pomagali na svet tudi trojčkom?

"Trojčkov pa ni bilo. Dvojčkov je bilo nekaj in vsi so zrastle v prave korenjake. Če pa sem kdaj ugotovila, da poroda ne bom mogla sama opraviti, sem na pomoč poklicala dr. Erata, ki sva vseskozi dobro sodelovala."

Kako pa danes gledate na svoje delo?

"Na vse to gledam z velikim ponosom in spoštovanjem. Svojo babiško službo sem opravljala z velikim veseljem. Nikoli mi ni bilo žal, da sem toliko prepešala po dolgem in počez te naše strmine in pomagala pri porodih. Vesela sem, ko se še danes srečujem s temi ženskami."

Blizu dva tisoč porodov sem opravila in pomagala spraviti na svet tudi toliko dojenčkov. Veliko od teh me še danes obišče. Vesela sem jih in ponosna sem nanje," pravi dravograjka babica danes. ▲

VIHARNIK

Izdaja:

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, d.d.
2380 Slovenj Gradec, Vorančev trg 1

Telefon: 0602/ 43-332

Faks: 0602/ 42-684

E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

Direktor: Silvo Pritrznik

Uredniški odbor:

Ida Robnik in Gorazd Mlinšek

Glavna urednica: Ida Robnik

Oblikovalska realizacija:

Dizajn studio Humek, Maribor

Likovna urednica in

grafično oblikovanje: Marlena Humek

Tehnični urednik: Alfi Hutter

Priprava za tisk in fotoliti:

Grafična forma Hutter, Maribor

Tisk: ZIP CENTER, Ravne na Koroškem

Naklada: 1750

Vse pravice pridržane, © Gozdno

gospodarstvo Slovenj Gradec 2000.

Fotografije © avtorji

Avtorji fotografij

na naslovnici:

Ida Robnik, Marlena Humek,

Mirko Tovšak, Mika Medved,

Peter Vernik

Življenje Antona Pečka se je pričelo pri sv. Treh kraljih v občini Radlje ob Dravi. Njegova mladost ni bila posuta z rožicami in že kot otrok je občutil grenkobo življenja. Ko sem se oglasil pri njem na kratek obisk, je sam od sebe nastal intervju:

Gospod Pečko, toliko vsega se je zgodilo v vašem življenju. Ali bi nam hoteli razgrniti vsaj nekaj,

PRI ANTONU PEČKU NA MUTI

ŠTEFAN SMOLAR

da vas bomo bolje spoznali?

Že v zgodnji mladosti sem izgubil očeta. Tako je morala mati sama skrbeti za troje lačnih ust, kar pa seveda ni zmogla. Zato sem moral za pastirja in si že od malega služiti svoj kos kruha sam pri kmetih po Pohorju in Kozjaku.

Kot petnajstletni mladenič sem se zaposlil v kovačiji na Spodnji Muti. Najprej sem delal kot kurjač, nato pa sem pridobil kovaški poklic.

Delo v tovarni sem v času druge svetovne vojne prekinil za dobra štiri leta. Bil sem namreč prisilno mobiliziran v nemško vojsko. Grozote druge svetovne vojne sem izkusil po bojiščih Evrope, večino pa v Sovjetski zvezi.

Izčrpan in izmučen sem se vrnil, mislim da z Božjo pomočjo in veliko sreče nazaj na Muto, kjer me je čakalo moje delovno mesto.

Pravite, da je bilo hudo na frontah širom Evrope. Takrat, v tistih vojnih časih so ljudje resnično trpeli. Imeli ste pravzaprav še srečo, da ste se živi vrnili iz vojne vihre. Kolikor vem, ste takrat tudi dali posebno zaobljubo.

Zaobljubo sem dal materi Mariji, da bom, če se zdrav vrnem domov, postal duhovnik. To sem z leti pričel jemati resno. Vpisal in opravil sem večerno gimnazijo na Ravnah in v Celju, nato me je gospod škof dr. Grmič sprejel v bogoslovje v Ljubljano. Tam sem kot izreden študent opravil tri leta bogoslovja. Zaradi zahtevnosti Teološke fakultete v Ljubljani sem študij opustil in se vpisal na Teološko fakulteto za pazne poklice na Dunaju in jo tudi uspešno končal. Vso dokumentacijo sem predal škofiji v Maribor.

Mariborski škof dr. Franc Kramberger vam je podelil

dva nižja reda?

Res je. Leta 1993 mi je gospod škof dr. Franc Kramberger podelil dva nižja reda: akolit in lektorat (mašniškega pomočnika in bralca) v župnijski cerkvi sv. Marjete na Muti in njenih osmih podružnicah.

Vaša pomoč je dobrodošla in cenjena, saj že veliko let opravljate to delo z največjim veseljem!

Zaradi let in zdravlja svoje delo v cerkvi sv. Marjete vedno težje opravljam, pa vendar pomagam pri svetih mašah, šmarnicah, križevem potu, krstih in pogrebih. Za svojo prehojeno trnovo življensko pot se nebeškemu očetu iz srca zahvaljujem.

Kljub temu, da zaobljube, ki jo je dal materi Mariji po bojiščih druge svetovne vojne ni izpolnil, se za to ne čuti krivega. Pravi: "Nisem bil rojen pod srečno zvezdo in ni mi bilo dano postati duhovnik", čeravno je vseskozi živel z Bogom in za Boga. ▲

koroška banka

Koroška banka d.d., Slovenj Gradec,
bančna skupina Nove Ljubljanske banke

POČITNICE IZBERETE VI, ZA DENARNE ZADEVE POSKRBIMO MI!

Za varne in brezskrbne počitniške dni vam v naših poslovalnicah ponujamo širok izbor plačilnih instrumentov. Lahko se odločite za katero od plačilnih kartic:

- kartico KARANTA za plačevanje doma,
- kartico EUROCARD, s katero lahko plačujete blago in storitve ter dvigate gotovino tako doma kot tudi v tujini.

V primeru, da se vam račun ne izide, lahko najamete potrošniški kredit po letni obrestni meri že od TOM + 3,90%. Za potrošniški kredit ne potrebujete dodatnih dokumentov, s katerimi bi dokazovali, kako ga nameravate porabiti.

Vabimo vas, da se oglasite v kateri od poslovalnic KOROŠKE BANKE, kjer vam bomo z veseljem svetovali.

Vaša banka
Koroška banka d.d.
Slovenj Gradec

PRAZNUJEMO

IN KUKAVICA JE KUKALA

Spomini ob enaindevetdesetem rojstnem dnevu Angele FLOGIE iz Mislinje

BERTA RUPČIČ

Takrat, ko se nebo nad Uršljo goro obarva v čudoviti zarji, mi spomini kar kipijo na tiste dni pred davnimi časi, ko smo se dninarice vračale z njiv, pogosto pa so nas pozdravljale že prve zvezde na nebu.

Več kot trideset let je že minilo, od kar sem se z družino preselila v Slovenj Gradec. Rada se spominjam Mislinje, kjer sem preživljala svoje zgodnje otroštvo in mladost. Na vasi smo bili tesno povezani s sosedi. Povezovalo nas je skupno delo na njivah, kamor so ženske hodile h kmetu odslužit krompir, ki smo ga sejali pri kmetu.

Na Stopernikovi kmetiji so imeli skoraj vsi Mislinjčani vsako leto v najemu zemljo. Da smo odslužili zemljo, gnoj in pogosto tudi semenski krompir, smo morali delati vse leto. Tudi moja stara mama je imela pri tem kmetu v najemu njivo za krompir, čeprav je imela v vasi nad Doličem manjšo kmetijo. Doma so sejali žito, pa tudi lan. Obdelali so vse njive prav do hiše. Kadar je šla delat na Stopernikovo njivo je vstala zelo zgodaj, s sabo pa je nesla že sveže pečen kruh. Zvečer se je vračala, da je lahko nakrmila živino.

Stric Janek je bil mamin bratranec, ki se je poročil s sosedovo Justo na Vodovnikovo kmetijo. Radi smo hodili delat na Vodovnikovo kmetijo, saj sta bila gospodinja Justa in gospodar Janek (Janez) vedno prijazna in nasmejana. Zjutraj je gospodinja vedno postregla "tavrharicam" s kakšno dobro pijačo, potem pa je na njivo prinesla malico. Opoldan ali zvečer smo posedeli v veliki kmečki hiši pri dobrem obedu.

Kadar pri Vodovniku ni bilo dela, sva za mamo in drugili sosedi hodili delat h drugim kmetom. Med nami je bila tudi mama Angela Flogie, ki je letos dopolnila že enaindevetdeset let.

Angela Flogie je bila rojena 17. maja 1909 v Mislinji pri Repniku. Rodila je sina Toneta in hčerko Milico, pri kateri še

danes živi. Sedaj ima štiri vnuke in deset pravnukov.

Spominjam se, ko smo nekoč okopavale krompir na Vodovnikovi njivi z mamo Gelo (tako sem jo klicala, saj je bila vedno prijazna in dobra). Vrste sva imeli skupaj. Na bližnjem drevesu se je oglasila kukavica. Nežno me je prijel za roko in rekla: "Postojva za trenutek!" Z roko si je otrla pot s čela, saj je sonce močno pripekalo, popravila si je belo pikasto ruto na glavi in nadaljevala: "Poslušaj Bertca, kako poje kukavica. Štejava, kolikokrat bo zakukala. Pravijo da toliko let živiš, kolikokrat zakuka kukavica, ko jo prvič v letu slišiš." Stali sva in šteli in pri tem precej zaostali z delom. Nenadoma se oglašila ena izmed dninark: "Kaj mislita vidve, ali bosta še ponoči ostali na njivi in poslušali kukanje?" Bili sva kar malo razočarani, saj naju je zmotila pri štetju. Morali sva pohiteti za drugimi in paziti, da nisva posekali krompirjevih grmičev. In kukavica je še dolgo kukala in mislim, da jo je mama Gela še kar poslušala in na tistem štela. Sedaj vem, da je njej nakukala veliko lepih dni življenja.

Mnogih, ki so takrat hodile z nama na njive, danes ni več, med njimi tudi moje mame. Lani sem šla Angelo obiskat malo pred njenim devetdesetim rojstnim dnevom. Za svoja leta je še zelo čila in zdrava, mladostna. Za rojstni dan sem ji podarila svojo drugo knjigo in bili sva obe ganjeni in srečni. Potem pa je

rekla: "Vidiš, Bertica (tako me še vedno kliče), nekaj si pa le dosegla" in mi čestitala za obe knjigi. "Nekatere želje so se ti le izpolnile, saj si imela težko življenje."

Moram povedati, da sem bila presenečena, da še pri svojih devetdesetih letih bere brez očal Viharnik, Družino, Ognjišče ali kaj drugega, plete nogavice za svoje domače, rada posedi na klopici ob drvarnici in poklepeta s kakšno sosedo. Včasih se odpravi na obisk po vasi k sorodnikom. Ker ima še zelo dober spomin, sva začeli obujati spomine na tiste čase, ko nas je povezovalo skupno delo na njivah. Spomnila se je, kako so me žanjice učile žeti pasove (povela), kamor smo žanjice polagale snope, pa da je Bernadrka najbolj pridno delala takrat, ko "ga je dala malo na zob", spomnila se je mnogih staršev in kako smo mi živeli po očetovi smrti, ko

je mati sama skrbela za nas ter graščine, v kateri smo živeli in ki je danes ni več.

Povezovala pa nas je tudi skupna pot k maši ob nedeljah v Sentilj, Šentlenart ali sy. Ahac. Kadar je odšla k maši v Sentilj, je vedno odšla bolj zgodaj, da je pred obredom odšla še na pokopališče prižgat svečo svojim dragim rajnim. Tako sva večkrat naredili tudi midve z mamo, potem pa smo šle skupaj k maši. Sedaj gre težje sama na pokopališče.

Lani, za njen 90 rojstni dan ji je prišel čestitat tudi župan mislinjske občine gospod Mirko Grešovnik in praznovali so zelo slovesno.

Še marsikaj bi se bili zmenili, če ne bi morala jaz na avtobus domov.

Tudi jaz ji želim, da bi še vrsto let zdrava poslušala kukavičje petje pod zelenim Pohorjem in nasvidenje tudi letos! ▲

**ZAVAROVALNICA
MARIBOR**

ZAVAROVALNICA MARIBOR d.d.
Podružnica SLOVENJ GRADEC

tel.: 41-591, 41-881, 41-882, fax: 41-814

Zavarovalnica Maribor d.d.
zanesljiv partner za vse
vrste zavarovanj.

Zavarovalnica
z najdaljšo tradicijo
in največ
zavarovanci
na Koroškem!

IVAN HAMUN - 75 LET

LUDVIK MORI

Le malo je še med nami starejših ljudi, ki bi znali in hoteli zapisovati spomine in dogajanja iz preteklosti, ki je bila povsem drugačna. Še pred stodvajsetimi leti so ljudje prenašali ljudska izročila in besedila pesmi le ustno iz roda v rod. Ko se je bolj uveljavila pisana beseda, so ljudje vse to začeli zapisovati v kronike, časopise in knjige in to je tudi prav. Vse, kar ni zapisano, zbríše čas. Način dela in življenje se je v zadnjih desetletjih silovito spremenil.

Gospod Ivan Hamun, ki piše tudi za naš Viharnik, zna marsikaj iz življenja v preteklosti zanimivo opisati.

Če pobrskamo po knjigi njegovega življenja lahko preberemo, da mu je zibelka stekla 23. maja 1925 v najemniški družini v zaselku Torčeva žaga blizu Mežice. Ob bratu Toniju in treh sestrah je bil Ivan četrti po vrsti. Oče jim je umrl, ko je bilo Ivanu deset let. Mati je vzgajala otroke kakor je vedela in znala v tistih trdih časih. Hodila je na dnine, da je zaslužila kakšen dinar in tudi najeto krpo zemlje je bilo treba odslužiti, na kateri so pridelali nekj živeža zase ter za kozo in pujsa, da so se skromno preživeli.

Otroška leta je kot pastir preživel s svojimi vrstniki, ki so ob Meži uganjali razne burke, na kar ima lepe spomine.

In Ivanovi spomini se odstrinjajo:

"Ker ni bilo veliko izbire za poklice, sem se šel učiti za krojača in z uspehom opravil vse izpite. Do ukinitve krojaške delavnice se mi je nabralo deset žnidarskih let. Moral sem poiskati novo službo in našel sem jo pri transportnem podjetju, ki se danes imenuje Korotan. V tem podjetju sem bil zaposlen polnih 23 let, od teh 12 let kot avtobusni sprevodnik. Na ta leta so mi ostali lepi spomini. Leta 1973 sem za svoje vestno delo prejel odlikovanje Medaljo dela, ki ga je takrat podeljeval predsednik Jugoslavije."

Kdaj pa se je začela vaša pisateljska in pesniška ustvarjalna pot?

"V decembru leta 1953 sem imel hudo prometno nezgodo in sem za pol leta pristal v mariborski bolnišnici. Ko so najhujše bolečine malce poglele, mi je med počasnim okrevanjem začelo postajati dolgčas. Prosil sem medicinsko sestro za košček papirja in svinčnik. Ker je zunaj naletaval sneg, sem o tem napisal nekaj verzov in jih pokazal sestram in zdravnikom. Pohvalili so me in to je bila prva

spodbuda. Ker tudi doma še dolgo nisem mogel nič delati, sem začel na veliko pisati pesmi in prozo ter jih pošiljati raznim uredništvom in povsod so jih radi objavljali."

Kam vse ste pošiljali svoje stvaritve?

"Začetne izdelke sem pošiljal v Koroški fužinar, potem v koroški tednik Nedelja, v celovško Mohorjevo družbo, v Pavliho, Viharnik,

Koroški tednik... Po nekaj letih se je nabralo pesmic, ki sem jih povezal v "Sopek spominov", ki jih je leta 1996 izdala založba Drumac v Mariboru. S svojimi pesniškimi in proznimi prispevki sodelujem tudi pri Zbornikih, ki jih izdaja DU Likus iz Maribora. Za svoje pisateljsko delo sem prejel

STONE MATIČEK - 70 LET

FERDO KNEZ

V soboto, 3. junija 2000 so se zbrali svojci in sorodniki pri Kupljenju na Goriškem vrhu, kjer je slavil 70 let življenja Anton Matičko, p.d. Koparčev iz Goriškega vrha.

Bil je prijetno presenečen, da so se njegovi, žena in otroci odločili in mu priredili slovesnost za sedemdeset let življenja. Pravi, da na kaj takega ni nikdar pomislil in se mu niti sanjalo ni, da bi ga kdo za tako obletnico kakor koli počastil. Pove, da je sedemdeset let kar dolga doba, a vendar ne tako dolga, da se z mislimi za nazaj ne bi mogel sprehoditi ob njej.

Življenje je bilo trdo, včasih tudi kruto, predvsem v času njegovega otroštva. Za marsikaj pravi, je

bil prikrajšan in ni imel pojma, da je otroštvo lahko tudi lepo v igri in veselju. Še kot otrok je moral poprijeti za vsako delo, seveda v okviru fizičnih sposobnosti. Ko je odrasel šolskim klopem, je bil že "furman" in kar lepo število let je vozil les po gorskih kolovozih iz Košenjaka v Dravograd. Z vožnjo lesa je moral odslužiti najemnino za malo posestvo, ki so ga imeli v najemu od Viktorja Galla iz Dravograda. Pravi, da mu je pri vožnji lesa mnogokrat šlo "za nohte" in je bil v življenjski nevarnosti.

Odslužil je dvoletni vojaški rok in začel se je ozirati za dekleti. Na Gorčah v Libeličah je našel dekle in se z njo poročil. Rojevali so se otroci, pet po številu in postali so kar čedna družina. Skrbi za

tudi knjižno nagrado Zveze kulturnih organizacij Slovenj Gradec."

Ivan, povejte še kaj o svojem družinskem življenju!

"S svojo izvoljenko Nežko sem se poročil 1950 leta. Povila mi je sina Marjana. Kmalu sva začela misliti na svoj lasten dom in ga z velikim trudom tudi zgradila. V ta dom smo se vselili leta 1962. Živeli smo zadovoljno, skromno družinsko življenje vse do nenadne ženine bolezni, ki ji je po pol leta bolezni umrla 1995 leta. Hudo sem bil potr. Letos bi lahko slavila zlato poroko.

K sreči imam tudi nekaj vrta in delo na njem mi preganja dolgočasje. Ob delu na vrtu dobivam tudi nove ideje za pesmi. Srečen sem, da mi ob strani stoji sinova družina z vnukinjama Andrejo in Darjo."

Gospod Ivan, želimo vam še veliko zdravih in ustvarjalnih let življenja! ▲

preživetje so se povečale in z ženo sta morala kar dobro premisliti in se potruditi, da so imeli kaj jesti in obleči. Njihove bivalne razmere so bile utesnjene in v skrajno slabem stanju. Morali so se odločiti za novogradnjo, najprej hiše, nato še gospodarskega poslopja. Uspeli so. V skromnosti in družinski ljubezni je teklo nadalje njihovo družinsko življenje v prijetnem domu.

Vse težave so prebrodili s skupnimi močmi. V obdobju, ko so furmane zamenjala druga prevozna sredstva, je tudi Tone prenehal furati in se zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu kot gozdni delavec-sekač. Ko so ga začele pestiti zdravstvene težave, se je invalidsko upokojil.

Tudi otroci so si ustvarili svoje družine in seveda tudi z odgovarjanjem lastne domove.

Z ženo oziroma mamo sta vesela, da se je življenje odvijalo v zadovoljstvo vseh, zato prosita otroke, da jima oprostijo, ker jim nista mogla nuditi vseh dobrin, ki bi si jih v otroštvu želeli. Zahvaljujeta se jim za izkazano ljubezen, še posebej pa za vso pomoč v času težke bolezni očeta Toneta. Želita, da bi še naprej ohranjali družinske vezi ter ju še naprej obiskovali in imeli radi.

Dragi Tone! Za tvoj visoki življenjski jubilej ti iskreno čestita tudi avtor tega zapisa in ti želi vse najboljše in še na mnoga leta. Tone, ali se še spomniš, kako sva 1. septembra leta 1937 skupaj prestopila prag ostriške osnovne šole oziroma prag "visoke šole" na nadmorski višini 1000 m? ▲

IVAN MIHEV - 90 LET

TONE TURIČNIK, profesor

Ivan Mihev je eden izmed tistih nemirnih ljudi, ki so vse življenje - da, domala vse življenje - posvetili svetu tehnike. Tudi njega je v mladosti drzno vznemirila: ko se je dotaknil in spoznal mamljive skrivnosti, ga je zaznamovala za vedno, ga vzela za svojega in veliko moči in ur ji je odmeril v dolgih desetletjih.

Rodil se je pred 90 leti v Turiški vasi in po osnovni šoli v Smartnu želel študirati tehniko, pa je moral te sanje kmalu opustiti, saj zanje ni bilo denarja. A ljubezen je bila zasejana za vedno.

Po vojaščini se je oprijel elektrikerskega poklica in mu ostal zvest vsa delovna leta.

Toda skrivnost električnega toka ga je vodila do drugega čuda - radijskih valov. Se kot najstnik je najprej na železniški postaji v Turiški vasi z občudovanjem spoznal telegraf, se vneto učil Morsovih znakov, prijatelji so ga opozorili, da jih je mogoče po radijskih valovih pošiljati daleč v svet, in tako se je znašel med radioamaterji. Se ne dvajsetleten je sestavil oddajnik, preprosto napravo, in tipkal v svet sporočila, šifrirana v Morzejevo abecedo, in dobival odgovore. Doma v Turiški vasi. Ob prijateljevanju z elektroniki inženirji na Radiu Ljubljana je razvijal in izpopolnjeval oddajno - sprejemno postajo in vzpostavljajl čedalje več zvez, skratka, položil je temelje radioamaterstva v Mislinjski dolini.

A s tem še tehniški nemir ni bil pomirjen: misli mu je burilo letalstvo. Iskra je zagorela tisto leto, ki ga je preživel v Ljubljani, do kraja ga je omamil prvi polet z motornim letalom. Če zmorejo in znajo drugi, zakaj ne bi zmoget tudi on! In z mariborskimi aeroklubovci so načrtovali ustanovitev aerokluba tudi v Mislinjski dolini. In Ivan Mihev je poleti leta 1939 prvič poletel nad našo dolino z jadralnim letalom in pristal na Stibuhu nad mestom. Zgodovinski dogodek, ki so ga Slovenjgradčani doživeli, je navdušil staro in mlado. In kmalu so piloti zanesenjaki resno tehtali o možnostih ureditve vzletno - pristajalne steze; prostor zanj so že kako leto prej določili prav tam, kjer je danes. Ideja pa je bila ures-

ničena malo manj kot šele po dvajsetih letih.

Po drugi svetovni vojni ga srečamo med ustanovitelji radioamaterskega kluba v Slovenj Gradcu (klub mu je za velike zasluge podelil naziv častnega člana) in med najbolj zavzetimi letalci Koroškega aerokluba. Prva motorna in jadralna letala so pristala na travnati pristajalno vzletni stezi v Mislinjski Dobravi leta 1957. Klub je začel šolati motorne in jadralne pilote in Ivan Mihev je bogato strokovno znanje, pridobljeno s samoizobraževanjem, in neprecenljive izkušnje nesebično in vztrajno prenašal na mlajše do poznih let, dokler mu je dovoljeno zdravje.

A nemir, vizije in potrebe so zastavljali nove cilje! Ivan Mihev je bil med najbolj zavzetimi pobudniki in soustanovitelji Radia Slovenj Gradec (1962), danes Koroškega radia. Domala šestnajst let je skrbel za srednjevalovni oddajnik, nobena oddaja ni odpadla. Sprva so bile le nedeljske, šele pozneje se je program časovno in programsko razvil od današnjih celodnevnih oddaj. Pozorno pa je spremljal napredek Koroškega radia tudi pozneje, četudi ni bil več član kolektiva: recimo, selitev na UKV področje (1978), uvajanje moderne studijske opreme v naslednjih letih, uveljavljanje novih oddaj itd. in se v pogovorih vračal na začetek, češ kako skromno tehniko smo imeli na začetku, a kljub vsemu poguma nikoli ni zmanjkalo. Nikoli ne pozabi potrditi spoznanja, kako je postal Koroški radio nepogrešljiv sopotnik našega življenja.

Kadarkoli se je v letalskem ali radijskem razvoju v naši dolini zgodilo kaj pomembnega, so ga kot pionirja s spoštovanjem vabili k slavnostim. Recimo, ob otvoritvi asfaltirane vzletno - pristajalne steze na letališču v

Ivan Mihev pri svojem delu.

Turiški vasi je v čast otvoritvene slovesnosti poletela reaktivna cessna, ki jo je pilotiral pilot domačin (Jože Černej), na častni krog s pionirji letenja v naši dolini, med njimi Ivanom Mihevom. Ali: ko je letališče v Turiški vasi (1997) dobilo status mednarodnega letališča. Ali: ko so slovenjgraški radioamaterji izročili namenu parabolično anteno (v Podgorju), ki so jo sami izdelali, in vzpostavili radioamaterske zveze preko Lune z najbolj oddaljenimi kraji Zemlji (1997). In tudi tedaj, ko so izročili namenu TV stolp na Plešivcu ali ko je bila uresničena postavitev studia nacionalne TV v Slovenj Gradcu.

Tako so semena, posejana pred davnimi leti, padla na plodna tla in rodila sodobne civilizacijske dosežke tudi v naši dolini: mladi prevzemajo zamisli in odgovornost za to dediščino in nje nadaljnji razvoj. Ivan Mihev je nesebično sejal ta semena, dosežkov nikoli ni meril z denarjem, a bil je pomirjen in ponosen, ko so vizije postajale resnica in načrti doseženi cilji. Več: ves čas je ostal skromen, ljudski in domač, vztrajen in delaven.

Brez njegovih tovrstnih spodbud, zanesenjaškega delovnega deleža in povezovanja nalog in ciljev si intenzivnega razvoja obeh področij - aeroklubske ter elektronskomeđijske - v naši dolini, več, na Koroškem, ne moremo zamisliti.

Ivan Mihev je za svoje ljubiteljsko radioamatersko in letalsko delovanje dobil številna domača in tuja najvišja priznanja (recimo: The King of DX, več priznanj Zveze radioamaterskih organizacij nekdanje Jugoslavije, Zveze radioamaterskih organizacij Slovenije, Zveze letalskih organizacij Slovenije itd), leta 1992 pa mu je občina Slovenj Gradec podelila plaketo občine za pionirsko delo pri razvoju tehnične kulture v Mislinjski dolini.

Prisrčne čestitke ob visokem jubileju! ▲

* 1922
+ 2000

HELENA PLANINC

Prišel je dan, ko se sanje končajo, dan poln solza, slovo od drage žene, mame, babice, sestre, tašče in pustil rane globoko sredi naših src. V mavrični svet je prišla pomlad, ki je prinesla s seboj obilico cvetja in z njim bo pokojni Lenčki lepšala gomilo - poslednji dom.

Kako boleče so besede - ni je več. Ni besed več njenih, ni več stiska njenih rok, njenih nasvetov. Bili so njeni dragi čustveno bogati, dokler je bila z njimi, a odslej bodo živeli le spomini na tiste srečne dni, ki bili so, a več jih ni.

9. aprila 1922 je Lenčka zagledala luč sveta kot peti izmed osmih otrok pri Brdniku v Starem trgu, se z njimi igrala otroške igre, obiskovala osnovno šolo v Slovenj Gradcu, dve leti pa v Podgorju, ko se je družina preselila v Vrvarjevo bajto. Leta 1932 so se selili v Spodnji Razbor h Rožeju. Tu je Lenčka skupaj s svojimi okušala vse tegobe druge svetovne vojne. Kar dva bunkerja sta bila pri njih, v katerih so se pogosto zadrževali tudi pomembni partizanski voditelji, kurirji, ranjenci. Veliko poguma so od mlade Lenčke zahtevale naloge, ki jih je izvrševala za partizane in strahu pri prenašanju pošte in oskrbovanju ranjencev. Peš poti se zaraščajo, izginjajo sledi borb, stez, koder so hodili borci. Spomini pa ostajajo na tiste zanesljive ljudi, ki so reševali težavne situacije, ki so celili rane, skrivali borce in z njimi delili borni kos kruha.

Leta 1948 se je Lenčka poročila z Rodosovnikovim Jakom. Pri njih sta si ustvarila topel dom, v katerega sta vložila veliko truda, da sta ga obnovila. Dvema otrokoma sta podarila življenje, Anici in Jaku, bila njuna dobra starša, ju lepo vzgojila. Otroka sta si ustvarila družini in vnuki in pravnuki so pestrili vsakdan, saj so pri bici, dedku in teti Pavliki vedno našli toplo zavetje.

V to lepo družinsko harmonijo so se zarezale tudi boleče puščice. Pred šestimi leti so pokopali prvega vnuka. Leta 1986 je strela uničila gospodarsko poslopje.

Leta 1998 sta z možem Jakom praznovala zlato poroko - 50 let skupnega življenja, ki je bilo vseskozi prežeto z ljubeznijo. Kljub boleznim, ki ji je že nekaj let grozila s svojimi smrtonosnimi lovki, je bila Lenčka še neumorna, polna elana, načrtov na lepi Rodosovini, ki jo je neizmerno ljubila. 11. aprila 2000 ob 4. uri zjutraj pa je bolezen zadala usoden udarec. Njeno življenje je ugasnilo, nadaljevalo pa se bo v otrocih in vnukih. Oni bodo nadaljevali njena dela in izročila.

Anica MEH

ZAHVALA

Ob mnogo prerani izgubi naše nadvse drage žene, matere, babice in tašče

HELENE PLANINC

Rodosovnikve Lenčke iz Podgorja

se iskreno zahvaljujemo za darovano cvetje, sveče, svete maše. Hvala častitemu gospodu župniku Avguštinu Raščanu za pogrebni obred, pevski skupini "Fantje z Graške gore" za zapeti žalostinki, hvala govornikom Jožetu Smolnikarju in Anici Meh, hvala zastavonoši in praporščaku, pogrebni službi in vsem, ki ste nam stali ob strani v najtežjih trenutkih. Hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka splošne bolnišnice Slovenj Gradec za zdravljenje in lajšanje bolečin, hvala patronažni sestri Klavdiji za obiske na domu.

Globoko žalujoci vsi njeni.

SPOMIN

22. junija sta minili dve leti od vse prerane smrti dragega očeta, sina, brata in strica

MARKA OGRIZA

iz Zgornjega Legna 45

Pogledaš v sonce, zazreš se v nebo,
kako lep bil bi dan, če z nami bil bi ti,
a lepote te ne zazre oko, edini žarek sonca
v srcu še spomini nate so.

Pogledaš oblake, prav temni so,
podobni njim, dnevi zdaj naši so.
Ni več smeha tvojega, ki razdajal nam si ga,
ni radosti, ne pridiha tvojega vedre mladosti.

Nastala je praznina, tebe več ni,
kot igra usode nevede odšel si ti,
minevajo dnevi, bežijo noči,
solza ostaja, bolečina v srcu ne popusti.

Nekoč, nekje v prihodnosti
znova srečale se bodo naše poti, do tistih dni
pa naj lučka na tvojem preranem grobu gori,
naj ti žari tja, kjer sedaj si, tiho ti govori:
"Marko, pogrešamo te vsi!"

Žalujoci

ZAHVALA

Skromno, tiho si živela,
za nas si delala in skrbela.

V 83 letu nas je za vedno zapustila naša draga mama, babica, prababica in sestra

IVANKA ORTER

iz Mislinje

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki ste jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše. Hvala tudi vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v najhujših trenutkih in nam izrazili sožalje. Prav lepa hvala vsem zdravnikom in strežnemu osebju internega oddelka slovenjegraške bolnišnice, dr. Tilki Prevolnik, patronažni sestri Majdi Zajc za obiske na domu. Hvala govorniku Marjanu Križaju za ganljivo izrečene besede slovesa, šentiljskim pevcev za zapete žalostinke, gospodu dekanu Tinetu Tajniku za pogrebni obred, Robertu Puru za odigrano Tišino ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja pri Mislinji.

Žalujoci: hčerki Anica z možem Maksem, Marica z družino iz Avstralije, brat Zdravko z ženo Kristino ter ostali sorodniki.

Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči,
le tvoj nasmeh še v naših srcih živi
in nihče ne ve, kako zelo boli,
ko zavemo se, da več te ni.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, stare mame, prababice in sestere

JOŽEFE PIRNIK

iz Srednjega Doliča

se vsem, ki ste jo spremljali na zadnji poti ter ji darovali vence, cvetje, sveče in za svete maše, najlepše zahvalujemo. Hvala zdravnikom in strežnemu osebju internega B oddelka slovenje-graške bolnišnice za zdravljenje in nego v zadnjih trenutkih, gasilcem gasilskega društva Dolič za podarjeno cvetje, društvu diabetikov in društvu upokojencev Mislinja. Hvala govorniku za izrečene besede slovesa, šentflorjanskim pevcem za zapete žalostinke, gospodu župniku Mirku Hrovatu za pogrebni obred, Robertu Puru za odigrano Tišino ter pogrebni službi Jerneja Zaveršnika iz Šentilja pri Mislinji.

Žalujoci: sin Janko, hčerke Marta, Silva, Darinka in Zdenka z družinami, sestra Manica z družino ter ostali sorodniki.

Ni te na pragu več,
ni te v hiši,
nihče več tvojega glasu ne sliši.
Zato pot nas vodi tja,
kjer rožice cvetijo
in sveče ti v spomin gorijo.

SPOMIN

Boleč in žalosten je spomin na 14. julij, ko mineva leto, od kar nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi mož, očka, sin in brat

ANDREJ MARHAT

iz Brd

Tiho, žalostno in boleče je ob tvojem grobu, vendar polno lepih spominov na tebe in tvoja dobra in plemenita dela.

Andrej, ne veš kako boli, ko te med nami več ni.

Hvala vsem, ki z bolečo mislijo postojite ob njegovem vse preranem grobu ter prižigate sveče, prinašate cvetje in se poklonite njegovemu spominu.

žalujoci: žena Marjana, sin Dejan, hčerka Andreja, mama Fanika, brat Slavko z družino in Marija ter Franc in Franci Završnik z družinama.

SVETOLETNO ROMANJE - IZ PODGORJA NA HOMEC

LEOPOLD KORAT

Živimo v času, ko so romanja, kakršna so bila v navadi pred sto in več leti, samo še lep spomin. Najprej se spomnimo, kaj je to romanje?

Romanje pomeni, da še nismo na cilju, da še potujemo, da se bližamo nekemu kraju, ki ima za nas globok pomen in smisel. Ljudje vseh časov in krajev so se vedno znova odpravljali na pot v svete kraje. Tam so prosili pomoči v svojih stiskah in vsakdanjih težavah, prosili so za zdravje in odvrnitev vsakršnih nesreč. Dolga in težavna romanja (ko še ni bilo modernih prevoznih sredstev) so opravljali tudi kot pokoro za storjene grehe. In končno so romali tudi v zahvalo za uslišane prošnje.

Božje poti so poznali že Egipčani, Grki, Rimljani in drugi stari narodi. Večina svetovnih verstev ima v svojih obredjih in bogoslužjih tudi romanja. Že oče Abraham (1800 pred Kristusom) je ustanovil taka romarska svetišča za svojo rodovino. Oče Jakob se je vedno znova vračal v Betel, kjer je sezidal oltar.

Najbolj znana so romanja iz pobožnosti, politična in nacionalna romanja, romanje za drugega, posmrtno in nadomestno romanje. Velik vpliv na spremembo romanj so imela prevozna sredstva, ki so postajala vse hitrejša in tako romanjem odvzemala čar in medsebojno povezanost ljudi. Na peš romanju je možno osebno razmišljanje, pogovor v majhnih skupinah, skupna molitev, petje in skupno bogoslužje.

Letos kristjani praznujemo sveto leto Kristusovega rojstva. Del tega celotnega praznovanja so tudi romanja. Slovenski škofje so vsak v svoji škofiji določili svetoletne romarske cerkve. V naši dekaniji Stari trg (v Mislinjski dolini) je bila izbrana cerkev Marije vnebovzete na Homcu. Tako smo se v župniji sv. Urha v Podgorju odločili, da tja poromamo peš. Tako kot so hodile naše prababice, smo se podali na pot 13. maja. V župnijski cerkvi smo prejeli blagoslov za romanje in se z molitvijo in pesmijo podali skozi spodnjo vas, čez travnike, njive, skozi gozd, do vznožja Homca. Na hribček sredi Homca

Zgodovina krščanskega božjepotništva ima svoje začetke v križarskih pohodih v sveto deželo. V nekem smislu pa še mnogo prej, vsaj po letu 313, ko je cesar Konstantin na željo svoje matere cesarice Helene dal pozidati kar nekaj cerkva, ki so bile postavljene na pomembnih točkah Kristusovega življenja (rojstvo, križanje, grob), kamor je prihajalo vedno več romarjev (še posebno iz Anglije). Ob deželi Jezusovega življenja je vedno več romarjev prihajalo tudi v Rim kot središče krščanstva (tam sta oznajala evangelij apostola Peter in Pavel). Tako bi lahko 4. stoletje po Kristusu imeli za začetek romanj. Že iz prvih časov krščanstva imamo in poznamo Marijina božja pota, ki imajo svoje izročilo tudi na slovenskih tleh.

Poznamo več vrst romanj.

smo po eni uri hoje vstopili skozi "svetoletna vrata" v cerkev. Tu smo kot svetoletni romarji opravili bogoslužje in pete litanije Matere Božje. Po končani maši smo se pred cerkvijo srečali s prijatelji in pokramljali to in ono. V naših srcih je bila neka tiha otožnost, da nam je tehnika ob vsem koristnem in dobrem marsikaj tudi vzela. Ob hitrem tempu vsakdanjega življenja človek že težko najde čas za bližnjega, pa celo zase. Koliko so si ljudje - naši predniki povedali na samotnih poteh in dolgih romanjih, ko so hodili peš na Višarje, Brezje, h Gospe Sveti, v Novo Štifo, na Ptujsko goro in še dalje v Rim, v Kelmorajm, v Kompostelo, v Jeruzalem. To je danes samo še spomin, ki se utrne ob prijetnih srečanjih in naših krajših zemeljskih romanjih, kakršno je bilo naše na Homec. ▲

LJUDJE

IN

DOGODKI

POČITNICE

MIKA MEDVED

HALDE

KAREL ZAGORC, univ.dipl.inž.gozd.,
 Zavod za gozdove Slovenije, Območna
 enota Slovenj Gradec

Vroči poletni dnevi vabijo šolarje v brezskrbne počitnice.

Tudi Stanko in Zoran, vrla fanta iz Šentvida pri Vuzenici, se jih veselita. Rada poprimeta za vsako delo na kmetiji. Najraje se sučeta okoli traktorjev. Kljub strojem dela na kmetiji nikoli ne zmanjka.

Čas, da bosta ušpičila kakšno počitniško, pa se bo tudi še našel.

Tekst in foto Mika Medved

POGLEJTE IN UGANITE

Foto: Ido Rabnik

Na uredništvo smo prejeli zelo malo odgovorov na vprašanje o uporabi predmeta na objavljeni fotografiji v prejšnji številki Viharnika.

Nobeden izmed odgovorov ni bil pravilen.

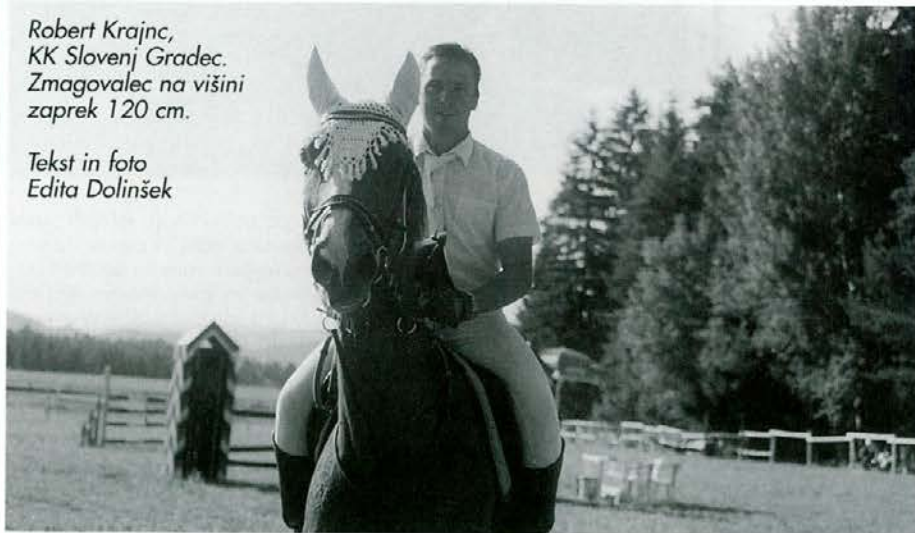
Predmet na fotografiji je čep, ki ga nekateri prodajalci hlodovine zabijejo v luknje hlolda tako, da potem hlood izgleda brezhibno.

Uredništvo

TURNIR V PRESKAKOVANJU ZAPREK

Robert Krajnc,
 KK Slovenj Gradec.
 Zmagovalec na višini
 zaprek 120 cm.

*Tekst in foto
 Edita Dolinšek*

Na letališču pri Turiški vasi je v soboro 17. in nedeljo 18. junija Konjeniški klub Slovenj Gradec organiziral turnir v preskakanju zaprek. Nastopili so tekmovalci iz 12 konjeniških klubov iz Slovenije, skupaj s 93 konji. Prireditev si je v lepem vremenu ogledalo okoli 400 gledalcev.

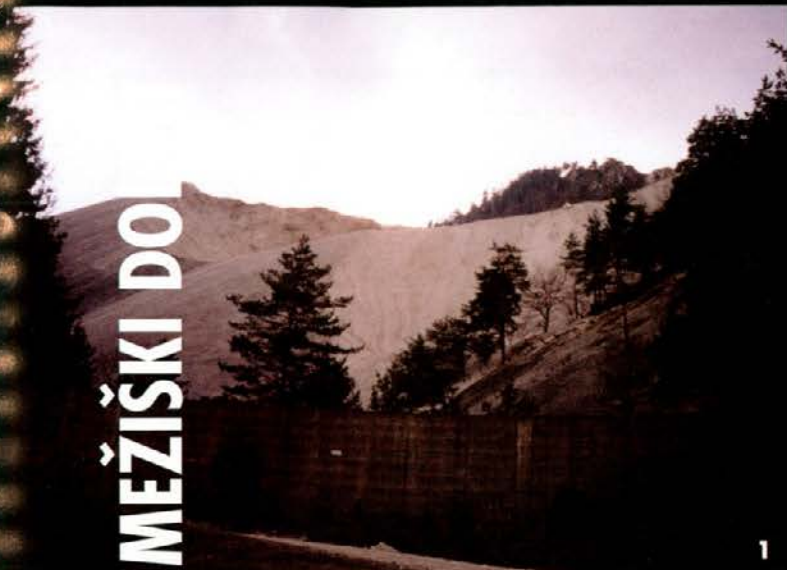
V obeh tekmovalnih dneh so domači tekmovalci v posameznih točkah dosegli tri zmage in sicer:

Jasmina Grobelnik pri višini zaprek 1,10 m med mladinci, Ana Fajmut v isti disciplini in Robert Krajnc pri višini zaprek 1,20 m med člani.

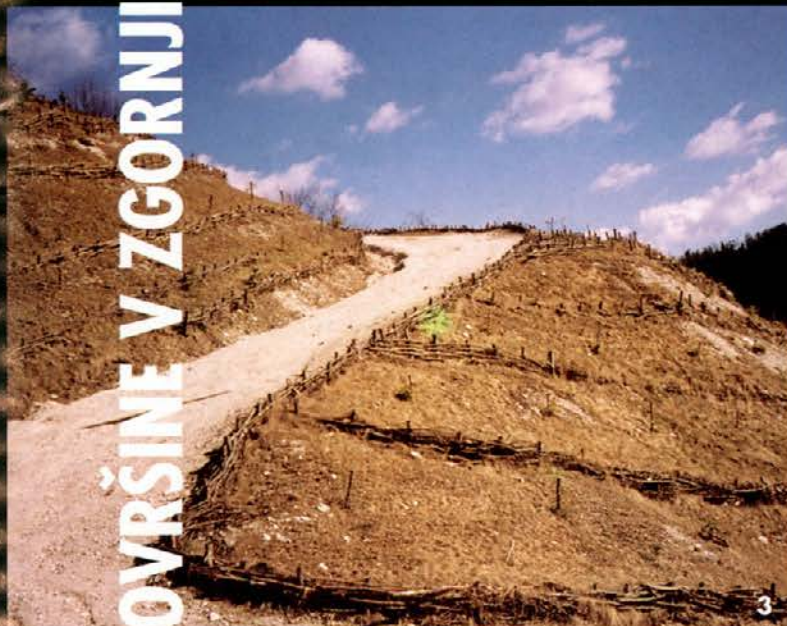
V zgornji Mežiški dolini, kjer so več stoletij rudarili in topili svinčevo rudo, so značilni pojavi: veliki nasipi jalovine - halde, velike razgozdene površine in poškodovani gozdovi. Sedaj, ko so z rudarjenjem prenehali, želijo rudarji popraviti nasilje nad naravo s sanacijo hald in z ogozdovanjem razgozdenih površin. V naravi so procesi vračanja gozda po naravni poti zelo dolgotrajni; tudi sto let in več traja, da se na sterilni jalovini naselijo posamezna drevesa. Kjer je vsaj malo zemlje, potekajo procesi hitreje. Na ogolelih površinah si najdejo življenjski prostor najprej pionirske vrste: breza, vrbe, bori, njim pa sledijo smreka, bukev, javor in druge zahtevnejše vrste. Če človek pri tem "pritisne na pravi gumb" gre vse mnogo hitreje. Sanacija hald in ogozditve zelo veliko stane. Zato naravi pomagajmo le tam, kjer je to zares potrebno!

1. Halde nad Žerjavom. Stotine kilometrov rovov so rudarji izkopali v Peci in drugih koroških gorah. Jalovino, material brez rude, so odložili v številne halde.
2. Halda v Podpeci nad Bricmanom. Zaraščanje hald poteka izredno počasi in lahko traja desetletja ali celo več sto let, preden se sanira naravnim potom.
3. Sanirana halda v Mučevem. Sanacija je izredno zahtevna in draga. Zgraditi je potrebno ceste, pripeljati in razgrniti zemljo, zavarovati haldo pred erozijo s popleti in posaditi sadike dreves. Nekaj hald bi lahko ohranili kot industrijske kulturne spomenike. Odveč oziroma zapravljjanje bi bilo haldo sanirati, potem pa koristiti gramoz.
4. Razgozdene površine v Mučevem. Nastale so zaradi vpliva strupenih plinov in požarov. Teh površin je več sto hektarov. Kjer so primerna tla, se dobro pomlajujejo pionirske vrste, drugod pa poteka zaraščanje zelo počasi.
5. Naravna obnova razgozdenih površin s pionirskimi vrstami na Tebru. Pionirji ustvarijo ugodne pogoje za naravno obnovo zahtevnejših drevesnih vrst.
6. Pionirski gozd na razgozdeni površini v Mučevem, podsajen za poizkus z omoriko, ki tu bujno uspeva. Zaradi divjadi je bilo potrebno gozd ograditi. Vsaj na slabših rastiščih je smiselno prepustiti zaraščanje naravi.

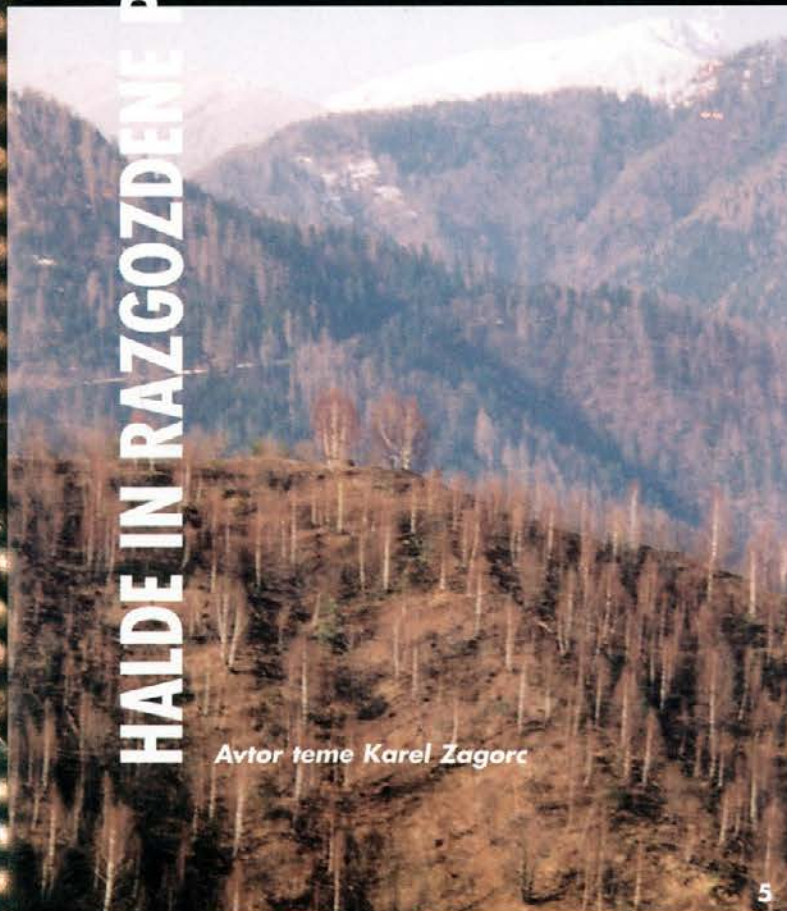
MEŽIŠKI DO

V ZGORNJI

HALDE IN RAZGOZDENE

Avtor teme Karel Zagorc

GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

Vorančev trg 1
2380 Slovenj Gradec
Telefon, nc: 0602 43 332
Faks: 0602 42 684
E-mail: gozd.slg@gg-sg.si

T R G O V I N A

LES

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

NOVO

TRAKTOR UNIVERSAL

V naši gozdarski trgovini LES v Slovenj Gradcu in Radljah vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vso gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, kolesne verige za traktor ali tovornjak, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo, motokultivatorje in še vse ostalo za delo v gozdu in na vrtu, itd...

Oglasite se pri nas.

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štibuh 1
Telefon 0602/501 620, faks 0602/42 684
RADLJE (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon 0602/71 423, faks 0602/71 239

**Pri nakupu nudimo
5% popust
in darilo**

za vse tipe traktorjev

- brezplačni tehnični pregled
- osnovno zavarovanje
- avtomatsko vlečno kljuko

S E R V I S

- vzdrževanje vseh vrst tovornih vozil z nadgradnjami,
- montažo in vzdrževanje hidravličnih dvigal (pooblaščen servis Palfinger),
- izvajanje meritev tlakov in nastavitve varnostnih ventilov,
- demontažo in montažo avtoplaščev osebnih in tovornih vozil,
- vzdrževanje in popravilo gradbene mehanizacije,
- **vzdrževanje in popravilo kmetijske mehanizacije (pooblaščen servis Universal),**
- montažo in popravilo gozdarskih vitlov,
- montažo snežnih plugov.

Če ste lastnik tovornega vozila, gradbenega ali kmetijskega stroja, potem prav gotovo potrebujete nekoga, ki vam bo pomagal skrbeti zanj. S svojimi dolgoletnimi izkušnjami in usposobljenimi delavci vam nudimo

Obiščite nas ali pokličite za dodatne informacije!

Pameče 151, 2380 Slovenj Gradec
Telefon 0602 42 061, Faks 0602 42 170